

erdelyi élet

1935 VII. 21. — XXIV. évf. 21. sz. — 20 Le

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Aradi Kalauz

Orvosok:

- Dr. Balogh Andor, str. Cloșca 7.
Dr. Botiș Aurél, str. Lac. Tâmpa 8.
Dr. Cucu Vasile, str. Șincai
Dr. Goldschmidt Lipót, str. Horia 7.
Dr. Hersch Andor, P. A. Iancu
Dr. Jeremiás Miklós, str. I. Vulcan
Dr. Kabdebó György, P. M. Viteazul
Dr. Luszt Ferenc, Bul. Reg. Maria 15.
Dr. Pliée Ferenc Str. Eminescu 10.
Dr. Róna Jenő, str. Gh. Popa 1.
Dr. Salamon Izsó, str. Bucur
Dr. Siartău Pál, str. Meșianu 4.
Dr. Steiner Jenő, str. Penescu C. 36
Dr. Tęse Svetolik, str. Consistorului
Dr. Tethy Pál, Calea Șaguna.
Dr. Wollner Gyula, str. Cloșca 9.
Dr. Windholtz Béla Str. I. Vulcan 8

Űgyvédek:

- Dr. Botiuc Alexa, str. Cloșca 1.
Dr. Coșoiu Remulii, Piața Luther
Dr. Gabos Jenő, str. V. Goldiș 1.
Dr. Hoffmann Lajos, str. Eminescu
Dr. Iancu Cornel, str. Meșianu 2.
Dr. Kelli József, str. Greceanu 2.
Dr. Kelemen Gábor, str. Moise Nicolae
Dr. Köpf János, str. Consistorului
Dr. Lázár Ágoston, Str. Gh. Coșbuc 4.
Dr. Rácz Sándor, Bul. Carol 81.
Dr. Révész Mór, str. Brătianu.
Dr. Sárbu György, Bul. Reg. Maria 9.
Dr. Salamon Béla, P. A. Iancu
Dr. Szalay Vilmos, str. Cloșca 5.
Dr. Weil Károly, str. Brătianu.

Fogorvosok:

- Dr. Boros Ernő, str. Consistorului 15.
Dr. Székely László, str. Consistoru-
lui 2.
Dr. Kurzer Károly, str. V. Goldiș 1.

Orvosi kozmetikai intézet:

Orvosi kozmetika: Dr. Antal György,
str. V. Goldiș.

Kozmetikai intézet:

Fodorni és Weinfeldné, str. Alexan-
dri.

Vizsgázott fogtechnikus:

Hochmann M., Bul. R. Ferdinand 62.

Bankok:

- Arad Csanádi Gazdasági Takarékt.
Rt. Bul. Reg. Ferdinand 5.
Aradmegeyi Takpt., Bul. Reg. Maria.
Aradi Altalános Takptár. Bulev. Reg
Maria.
Bánáti Bankegyesület, Bul. Reg. Maria.
Erdélyi Bank és Takarékpénztár Rt.
Bulev. Reg. Maria.

Fordító iroda:

Mitra I. Sándor, Bul. Reg. Ferdinand 5.
Csanádi-palota.

Hitelközvetítők:

„Mercur”, str. Brattianu
„Consum”, Bul. Reg. Maria

Riztosító intézetek:

„Adria”, Bul. Reg. Maria 5.
„Agronomul”, str. Cloșca 15.
„Generala”, Bul. Reg. Maria 12.
„Victoria”, str. Alexandri 1.

Pénzüdváltó:

Papp Illés, Bul. Reg. Maria

Gyógyszertárak:

Dr. Földes Béla, str. Eminescu 21.
Janka Jenő, B. Reg. Ferdinand 25.
Kárpáti János, Bul. Reg. Ferdinand
Bényi Tibor, Bul. Reg. Maria 8.
Rozsnyay Kálmán, Piața Avram Iancu
Vojtek Géza, Bul. Reg. Maria 21.

Szanatórium:

„Therapia”, str. I. Vulcan 8.

Butorgyárak:

Jónás Aladár butorgyár Str. Consis-
torului 42.

Bélyegzőgyár:

Stampa, str. Brătianu

Cénnagyár:

Industria Cucirini, str. Alexandri 2.

Fűrészygár:

Patria Aradi Fűrészygár Rt., Calea
Radnei 18—20.

Gépipar:

Automobil- és Gépkereskedelmi Rt.
(Ablonczy és Busztin), Calea Rad-
nei 37—39.

Fényképes igazolványokkal ellátott tudósítók és kiadóhivatali megbízottak: Bucureşti, Cluj, Timişoara, Oradea, Braşov, Satu-Mare, T.-Mureş

Nyílt levél azokhoz, akiket illet...

(Arad.) Az Erdélyi Élet legutóbbi számában az Astra-gyár elköltözésével kapcsolatban felvettem azt az eszmét, hogy meg kell indítani a gyáralapítási mozgalmat, amely a béke boldog idején, néhai Varyassy Lajos polgármestersége alatt szépen és eredményesen indult, de amelynek a világháború végét szakította. Megírtam akkor, hogy városvezetőségnek, kamarának, kereskedelmi testületnek össze kell fogni és kiadni a jelszót:

Gyáripárt Aradnak!

Örömmel és jóleső érzéssel állapítom meg, hogy soraimmal kis részben elértem azt, amit a város közönségének érdekeit szem előtt tartva elérni akartam:

az aradi kereskedelmi testület megmozdult és a maga részéről kiadta a jelszót: Gyáripárt Aradnak!

Arad kereskedőinek gréniuma, de a kereskedelmi testület minden tagja is tudja, hogy milyen fontos, mondhatni mindent jelentő tényező egy város gazdasági életében a gyáripár. Csak az a baj és az az elszomorító dolog, hogy most, post festam hatja át őket ez a tudat, amikor a 3000 munkást és több száz hivatalnokot foglalkoztató Astra-gyár elköltözése végleges és megmásíthatatlan.

Önkéntelenül felvetődik a kérdés, nem lehetett volna illetékes helyeken közbenjárni azoknak, akik erre hivatottak, hogy ne helyezték el Aradról az Astra-gyárat, a város gazdasági életének ezt a fontos faktorát? Erre vonatkozólag elmondom, mit mondott nekem egy bucu-restii ur, amikor beszélgetésünk során szóba került az Astra-gyár elköltözése és az ebből eredő kiszámíthatatlan veszteség. A bucu-restii ur ezeket mondotta:

— Ilyenek vagytok ti. Akkor jajgattok, akkor sirá-
koztok, amikor mar késo, amikor mar nem lehet a dol-
gon segíteni. Hat nincsenek nektek képviselőitek, szená-
toraitok, nincsen városvezetőségetek? Miért nem ütöttek
ezek az asztalra es miért nem tiltakoztak erélyesen ott,
ahol ennek helye lett volna. Avagy talán vezető emberei-
tek nem oly súlyosak és nem oly befolyásosak, hogy el is
érhessenek valamit Bucurestiben?

Hallgattam. Erre nem tudtam válaszolni. Nem tud-
tam, mit válaszoljak. Ha azt felelem, hogy igenis történt
intervenció, akkor igazat adok neki abban a tekintetben,
hogy vezető embereinknek nincs elég sulya és tekinté-
lye. Ha azt felelem, hogy nem történt intervenció, elfer-
ditem az igazságot. Mert igenis történt intervenció, mint
ahogy folyton történik intervenció a viadukt ügyében is,
sajnos, mindezideig hiába. Hallgattam tehát, nem tehet-
tem egyebet.

De most nem hallgatok. Most azokhoz fordulok, akik
illetékesek, akiknek módjukban és helyzeti energiájuk-
ban áll a város sorvadó gazdasági életébe gyáripár-fej-
lesztéssel új és friss vérkeringést vinni.

**A város vezetősége álljon élére a mozgalomnak,
amelynek jelszava: Gyáripárt Aradnak!**

Édesgesse, csábitsa ide a tőkét, amely a mostani kontin-
gens és vámvédelmes világban helyet és termelési lehe-
tőségeket keres. Nem kellene különös trükkök, nincs
szükség hosszadalmas szöfecsérlésre. Csak a régi, béke-
béli mintát kell elővenni. Nem baj, hogy a régi magyar
városvezetőség alkalmazta. Ha jó és ha bevált — mint
ahogy a Westinghouse-gyár, később Marta-gyár alapítása
révén — alkalmazni kell. Nem szabad nehézségeket gör-
díteni a vállalkozási kedv elé. Messzemenő kedvezmé-
nyeket kell biztosítani a gyáripárt alapítani akaró tőké-
nek. Ingyen telket kell adni, városi illetékek alól való
mentességet kell biztosítani.

**Anyagi és erkölcsi kedvezményeket kell nyuj-
tani, hogy minél nagyobb kedvvel jöjjön ide a
tőke, amelyet érthetetlen okból szinte elriasztot-
tak ettől a szerencsétlen várostól.**

Urak, ott a torony alatt! Ne tekintsenek majd ölbe-
tett kezekkel, belenyugodva a megváltozhatatlanba, az
üres gyárepületekre, füstelen kéményekre. Ne nyugod-
janak meg, hanem cselekedjenek, mert a munkátlan ke-
zeknek munka kell, a kenyérteleneknek kenyér kell!

Fény a reklám ünneplő ruhája

Berlini levél:

Hárromezer zsidó sir temetőjében

Berlin északi részének egyik szegény-negyedében, nem messze a Monbijou nevű aranyozott kéjlaktól, háromezer régi zsidó sir látható a házak mögött. Ugyszólván senki sem ismeri ezt a temetőt. Egy alkalommal fehér szakállu zsidóval sétára indultam az örökkévalóság e darabka helyén. A tágas térségen magas bükkfák és gesztenyefák emelkednek, de itt-ott tölgyek és jávorfák is, barokk-sirok között negyedévezredes diófa terpeszkedik.

A zsidó temetőnek általában megvan a maga merevsége és sokszerűsége. Minden sir kelet felé tartó irányban van. A csupasz kőlapok az elmosódott héber mult írásjegyeivel hallgatnak.

A tóra-tekerceket úgy földelték el, mint az embereket, mert úgy haltak meg, mint az emberek.

A kohaniták papi jelvényei ősi megismerést írnak a világ peremére.

Az álmódzó diófa alatt az öreg zsidó érdekes dolgokat mesél ennek az országnak a történetéből. Az elfelejtett temetőt 1674-ben nyitották meg és 1827-ig itt földelék el Berlin zsidóit. De a sötét gettó sötét évszázadaiból nem maradt fenn emlék, csupán 1510-ből, Joachim választófejedelem idejéből az ugynevezett vérynom.

Akkoriban — mesélte az öreg zsidó — a Bernau faluból való üstfoltozó aranyozott ruhák készülti szentségtartót lopott, amelyben két szentelt otyia volt. A szentségtartót elvitte Spandauba Salamon zsidóhoz és az egyik otyiát utközben megette. Salamon lemérte a szentségtartót és szolt: „Ahol ez volt, ott több is volt”. Erre az üstfoltozó — ahogy a mese tartja — csak az otyiát adta el Salamonnak, míg a szentségtartót félelemből eldobta. De megtalálták, a keresztény tolvajt elfogták és a lopást rábizonyították.

Akkor sok zsidót állítottak tüzes vasra és vaskapcsokkal halálra kintették.

Az öreg zsidó panaszos mozdulatot tett a kezével. Csak öreg zsidó tud ilyen panaszos kezmozdulatot tenni. Folytatta.

— Salamon a kinpadon bevallotta, hogy többször belecsapott és belevágott a szentségbe, de nem tudta megsebezni. Ekkor az otyiát három részre osztotta. Az egyiket elküldte Brandenburgba Jacobnak, a másikat Stendolba Marcusnak. A harmadikat tovább szurkálta, amög vércseppek hulltak ki belőle. A maradékot azután husvétkor felsütötte. Ekkor a sütökemencében édes fényt látott, mintha szép kisgyerekek fénylett volna. Kétszer látta lebegni ezt a fényt...

— Ez Thomas Münzer és az újrakeresztelők kara volt — jegyeztem meg. — A babona korszaka volt ez. A legtöbb boszorkányt Németországban égették el.

— Marcus ordított a tüzes vason — mondotta a mesélő. — Ő is beleütött a neki küldött harmadrészbe és tovább adta Braunschweigba, vagy tán éppen Frankfurtba. Csak brandenburgi Jacob tagadott. Megesküdött, hogy hozzá se nyúlt az ő harmadrészhöz. Elküldte a

hatalmas Mayer zsidónak, ez pedig a fiának, Israelnek adta, hogy talon nyujtsa azt ágyban fekvő menyasszonyának. A krónika azt mondja, hogy ezek a buta kutyák bevallották, hogy két keresztény gyereket vásároltak. Az egyiket az anyja, egy parasztasszony adta el 24 garasért. Egy másik három forintba, egy harmadik tiz forintba került. Ezeket a keresztény gyerekeket a berlini zsidók állítólag ki-nozták, tükkal és késekkel szurkálták és azután megölték. A vért néhány evőkanálban felfogták és szükségüknél felhasználták.

— Pornográfia, akár mintha Streicher találta volna ki! — szoltam közbe.

— A fenséges választófejedelem az üstfoltozót, aki keresztény volt, harapófogókkal tépette és külön tüzes roston megölette. Azután összefogatta az összes zsidókat, számszerint 34-et, akik a Spree melletti városban laktak, vasnyakravalót kovácsoltatott rájuk és nyilvánosan máglyán elégettette. Kettőn kikereszkelkedtek.

Ezek kegyelemben részesültek, amennyiben pallóssal lefejezték őket.

A legenda szerint a zsidók végighallgatták az ítéletet, énekeltek és kiabáltak a lángok között, kitépték a kötelékekből kezeiket és tébolyodtan tömték a máglya szalmáját a szájukba. Azután a testük porrá oszlott. Az asszonyokat és gyerekeket szanaszét szótták...

Az öreg zsidó mereven nézett rám, azután lehajtotta a fejét, mint-ha csendesesen imádkoznék.

— Van a gettónak erről a háromezer sírjáról jegyzék? — kérdeztem megrendülve.

Az öreg sajnálkozva vállat vont. Csak most láttam, milyen hosszúak a karjai. Valahogyan elértek a világ végéig. Ahasvérhez, a sziklák alá nyulnak, vizet merítenek ósrégi zsidó kutakból, köveket hoznak öreg csodarabbik számára és különös svábos-chasszidos dalt játszanak, amely dal ugrálva és ijesztően Lodz hosszú uccáiból indul ki és eljut Newyorkba a bronxi parkba.

— Látja itt ezt a sirt — szoltalt meg az öreg. — Itt nyugszik az öreg Mayer Beer, a „Proféta” komponistájának az apja. Itt nyugszik a csinos Jetti Gebert, az operettszínésznő. Látja, amott alussza örök álmát a nagy Moses Mendelssohn.

Csendes, hideg sír. Egyike azok keveseknek, amelyen németnyelvű a felirat.

— A nemes Lessing barátja volt — mondtam — a „Bölcs Nát-hán” mintaképe. A német klasszikusok kezdeténél ott volt. Mint első családi nevet vett föl és keresztülvitte a német nyelvet olyan korban, amikor a fejedelmi udvar még franciául beszélt. Tud maga erről?

Az öreg udvariasan nézett rám négyezer esztendő szemeivel, kissé bizonytalanul, mintha hosszas üldözés hatása alatt állna.

— Ez valamikor felszabadította a zsidókat Poroszországban — folytattam.

— Hát felszabadították valamikor a zsidókat Poroszországban? — kérdezte az öreg kételkedve.

— Nem tudom — feleltem. — Azelőtt a Hohenzollerek komédiáztak a zsidókkal. Itt volt például Frigyes Vilmos, a katonakirály. Megparancsolta, hogy az elejtett vaddisznókat zsidóknak kell eladni, akiknek nem szabad disznóhúst enni. A zsidóknak mindig pénzen kel-

lett megváltani magukat. Frigyes, akit Nagy Frigyesnek szoktak nevezni, arra kényszerítette a zsidókat, hogy nászajándékaikat az ő porcellánboltjában vásárolják. Az ilyen portékát zsidó-porcellának hívták és sokkal selejtesebb volt, mint a többi. A Mendelssohnokat arra kényszerítették, hogy harmint porcellán-majmot vásároljanak. Ezek még ma is a család birtokában vannak. A nagy Mendelssohn egykor a zsidóknak megengedett Rosental kapun keresztül jött Des-sauból Berlinbe, ahol mint a királyi Akadémia tagja halt meg.

— Miféle privilégiumot? — kérdezte az öreg.

— A menetlevelet. Frigyes csak az ő személyének adta meg a tartózkodási engedélyt. Az utódok Hamburgba költöztek. Innen tértek azután vissza Berlinbe, ahol a Leipziger-Strassen megszületett Félix. Érdekes, hogy éppen ebből a házból lett később a porosz urakháza, mintha csak ez lett volna a bosszu a porcellán-majmokért.

— Hát ami igaz, az igaz: különös a mi népünk története — mondotta az öreg.

Elváltunk. Berlini söröskocsik döcögtek tova és S. A.-csapatok meneteltek. Köröskörül Julius Streicher lapját, a „Sturmer”-t kínálják ordítva a rikkancsok. Éppen Mendelssohn szobránál, a régi zsidó temetőnél. A nap utolsó vörös sugarai úgy fogják össze ezt a süllyedő világot, mintha lángoló és könyörgő imaszíjak lennének.

Szenvedések látogatták...

(Arad.) Az a tragédia, amely a Moreni közelében az erdőben az elmuljt hél szombalján lejátszódott, belehasított minden érző ember lelkébe. Egy élete pompázó virágzásában levő fiatalasszony: az aradi származású dr. György Emilné, Haász Erzsébet négyesztendős kislányával karjai között agyonzúzva maradt a tragédia színhelyén. — Anyját és karjai között a halálon túl is rajongásig szeretett lánykáját közös koporsóban földelték el Aradon.

Azt mondják, akik jelen voltak a temetési szertartáson, hogy férfiak és nők zokogtak a temetőben, amikor a nyitott sír befogadta sötét ölébe anyát és gyermekét. Minden részvét a mélyen sujtott szülők felé fordult, akik a gyermeküket és unokájukat veszítették el egyszerre.

De állt ott a sírnál a rászakadt fájdalomtól meggörnyedve egy férfi, aki mindenét elvesztette. Ez a megrázóan tragikus sorsu ember: a férj és apa: dr. György Emil oradeai ügyvéd. Emberi fantázia képtelen leírni azt a szenvedést, amely fájdalmat, amely ennek az embernek a szívét, a lelkét alapjában megrendítette. Ő a bibliai Job modern változatban. A szenvedések meglátogatták. Egyszerre látogatták meg és ott sebeztek meg, ahol a legjobban fáj: a szerető szívén. Mert nemcsak a hitvesét és gyermekét veszítette el, hanem ugyanazon a napon a szörnyű hír hatása alatt megrepedt az édesapja szíve.

Dr. György Emil vasárnap délután a felesége és gyermeke végtisztességén zokogta ki lelke felét. A másik felét elvitte Oradeára, hogy elsírja az apja sírja fölött. Egyszerre elveszíteni hitvest, gyermeket és apát! Szörnyű elgondolni. Egyetlen ember egyszerre elbir ennyi csapást. Ez az ember az igazi hős!

Newyorki levél:

Kutatják az Astor milliárdok eredetét. — Szenzációs adatok a magánnyomozók kezében

A híres amerikai milliomos-család, az Astor-familia, érdekes és egyben különös diszkusszió középpontjában áll. A kiindulási pont jó néhány évre nyulik vissza a múltba. Akkoriban Csikágóban bizonyos Franklin H. Head neve alatt röpirat jelent meg, amelyben a szerző kétes értékű tényekre és okmányokra hivatkozva azt bizonyította, hogy

az Astorok óriási vagyona onnan ered, hogy a csodás véletlen a családi vagyon megalapítójának, a tiszteletreméltó John Jakob Astor kezeibe juttatta, Kidd kapitánynak, a hírhedt kalóznak mesebeli kincseit.

Kidd kapitány nem mesealak. Hiteles adatok vannak arról, hogy valóban létezett. Korának legvakmerőbb és legszerencsésebb kalóza volt, azonkívül okos és vidám fickó. A 17. század utolsó éveiben, pontosan 1697—98 telén történt, hogy Bellamont grófja, III. Vilmos angol király barátja és párthive, mint Newyork kormányzója, Amerikába hajózott. Közvetlen elutazása előtt a király hozzájárulásával az akkor garázdálkodó kalózok megfélemezésére felszerelte hajóját, az „Adventure Galley”-t. A hajó Anglia nagy pecsétjével ellátott királyi dekrétummal indult útra.

Az „Adventure Galley” kapitányának pátensén is rajta volt a királyi pecsét. A pátens Kidd névre szólt, „hüségese és kedvelt alattvalónk” nevére. Bellamont grófja terjesztette elő a királynak. De a hüségese és kedvelt alattvalónak, Kidd kapitánynak megvolt a maga külön véleménye a hűségről.

Kihajózott a nyílt tengerre és maga is kalóz lett.

Vakmerőségével és elvetemültségével elrabolta az „Adventure Galley” belsejében felhalmozott kincseket.

Hatalmas politikai botrány lett a dolog következménye.

Bellamont barátai elvesztették hivatalukat és vagyonukat. Bellamontnak az volt a szerencséje, hogy távol a botránytól Bostonban kuksolt. Kidd ellen elfogató parancsot adtak ki. Amikor erről tudomást szerzett, elhatározta, hogy felkeresi Bostonban Bellamont abban a reményben, hogy bűnbánóan megtérve, kegyelmet fog kapni. De nem bízott magában, a könyörgő szavakban, hanem úgy gondolta, hogy

kiszolgálhatja a zsákmányt Bellamontnak.

Csak hogy Kidd nem vitte keresztül száz százalékosan a szándékát. Mindenki tudta, hogy Kidd kapitány milliókat harácsol. Az azonban, amit Bellamontnak visszaszolgáltató, oly kevés volt, hogy első látszatra nyilvánvaló volt, a vakmerő kalóz csak elenyésző töredékét a zsákmánynak ajánlotta fel. Hová lett a többi? Kidd nem árulta el.

Letartóztatták, Londonba vitték és hosszú tárgyalás után felakasztották.

Hová lett tehát Kidd kapitány zsákmányának nagyrésze? A hagyomány egyetlen, mindenesetre vakmerő helymeghatározást hoz elő. Kidd a kincset valahol Mainban a tengerparton ásta el. Mainnál a tengerpart azonban hosszú. Franklin H. Head leleplezései elvezetnek arra a vidékre. Ott fekszik, Main partja előtt a Deer-sziget a Penobscot-folyó torkolatában. Ezen a szigeten nemzedékeken át az Olmstead-család lakik. Deer-szigetének sziklás partján, Olmsteadék birtokának határán egy barlang van. Az Olmstead-gyerekek nemzedékről-nemzedékre ebben a barlangban szoktak volt játszani. Még ma is játékhely. De csak a múlt század utolsó éveiben derült ki, hogy furcsán áll ennek a barlangnak a dolga.

Frederik Olmstead, a család akkori feje a barlang falán keresztet vett észr, alatta néhány olvashatatlan jellel. Mi jelentett ez? Olmstead nem sokáig gondolkodott, hanem tervszerűen kezdte átkutatni a barlangot. És nem kutatott hiába. Miután elhordta a törmeléket, amely a barlang földjét borította, agyagréteg mutatkozott és az egyik helyen tisztán látszottak nyomok, amelyeket nagy és nyilván vasláda hagyhatott hátra. Olmstead meg volt róla győződve, hogy Kidd kapitány kincsének nyomában van. De háová lett a vasláda?

Olmstead e kérdés körül is tervszerűen járt el. Mindenek előtt megállapította, hogy a birtokáról szóló okmányok alapján

kétséget kizáróan ő a barlang tulajdonosa.

Miután a barlang U609 uőta Cartier Olmstead-család tulajdona, törvényes jogigénye van a vasládára, amelyet Kidd kapitány 1700-ban ott elásott és valamelyik ismeretlen onnan később elvitt. De lehetett ez az ismeretlen? Ez az ismeretlen, miként Olmstead bizonyítékok alapján kikutatta, francia kanadai volt, akit Jaques Cartiernek hívtak és aki 1800 körül mint prémkereskedő ott élt. Egyszer egy évben Newyorkba utazott, ahol az indiánoktól szerzett prémeket John Jakob Astornak, a hatalmas vagyon megalapítójának adta el. Cartier ezzel nem keresett sokat, ami kiderül abból, hogy szerényen, mondhatni szegényesen élt. Annál inkább meglepődött az Olmsteadok családi birtokának akkori feje, amikor egy szép napon Cartier azzal állt elő, hogy

hajlandó megvenni az egész birtokot.

Persze visszautasították az ajánlatot. Akkor legalább egy részét akarta megvenni, még pedig azt, ahol a barlang volt. Már majdnem megkapta, de a gyerekeke tiltakoztak kedvenc játékhelyük elvesztése ellen és így Cartier kénytelen volt beérni a sziget belsejében egy keskeny földcsikkal.

Olmstead a következőképpen kombinált:

Cartier akkor, amikor a barlang közelében verte fel sátrát, véletlenül felfedezte Kidd kapitány kincsét.

Miután állandó összeköttetésben állt Astornal, több mint valószínű, hogy ezt az üzletét is felajánlotta neki. Erről bizonyosságot csak abban az esetben lehetett volna szerezni, ha Astornak akkori bankszámláját megvizsgálják.

És megvizsgálták. A vizsgálat ezt eredményezte: 1789-ben, 1799-ben és 1800-ban Astor kontója igen szerény keretek között mozgott és kereken évi 1000 dollárra rugott. 1801-ben, abban az évben, amelyben a kanadai Cartier felhagyott a prémkereskedéssel és privatizálni kezdett, John Jakob Astor bankkontója hirtelen igen magasra szök-
kent. Az 1801. éj szaporulata nem kevesebb, mint 500 ezer dollár.

Olmstead úgy dolgozott, mint egy agyafurt detektív. Hátha be tudná bizonyítani, hogy a Deer-szigeten levő barlangból csakugyan Astor birtokába került a vasláda! Olmstead kinyomozta, hogy azt a házat, amelyben John Jakob Astor élt, 1893-ban lebontották. Találomra a következő apróhirdetést tette közzé a lapokban:

„Régi vasláda széles pántokkal és feltűnően nagy zá-
rakal, 15:30:15 collos, 1893-ban tévedésből newyorki vagy brook-
lyni ószeresnek eladatott. Miután kegyeletes emlék, jó árért
visszavásárolom. Ajánlatok: F. O. box 1148 Newyork címre”.

Az apróhirdetésnek eredménye volt. A vasláda előkerült. Tény-
leg John Jakob Astor birtokában volt. Pontosan beleillett a barlang-
ban talált nyomokba és a fedelén W. K. monogramm volt olvasható.
Ez volt Kidd kapitány monogrammja, mivel Walter Kiddnek hívták.
Ezek után Olmstead elhatározta, hogy pert indít az Astor-család el-
len. Azóta semmit sem lehetett hallani a dologról. Ugy látszott, hogy
elaludt és végleg elfelejtettek róla.

Valószínű, hogy nem pusztá legenda az Astor-vagyon eredete.
Annyi bizonyos, hogy Mister Olmstead, aki most valahol éli a világot,
okosabb volt, mint annak idején a kanadai Cartier. Olmstead sok-
sok ezer dollárra nyúlt fel a fömüzletet csinált Astorjékkal, akik mé-
gis csak az Astorék.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egyes szám ára 20 lei
Magyarországon 60 fil.
Jugoszláviában 5 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 6 d.

Előfizetés egy évre: vállalatok-
nak, nagykereskedőknek és küi-
földre 1000, magánosoknak 600 lei

Orvosi hírek: hasábonként 50
lei. Gyászjelentések: egész ol-
dal 4000 lei, féloldal 2000 lei.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvetlenül a ki-
adóhivatalhoz küldendők be, vagy bármelyik hirdető iroda utján is fel-
adhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lej, hirdetés oldalon 6 lej, —
négyzetem-ként. Nyílttér rovatban 50 lei, szövegközi részben 32 lei a
sordíj. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 szá-
zalékkal magasabb. Amely köz'emények végén szorzójel (x) van, fizetett
közlemények vagy kiadóhivatali hírek.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Arad, Bul. Reg. Ferdinand 19.
Telefon: 525.

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—10-ig, d. u. 4—6-ig.

Nyomda: Bulevardul Regele Ferdinand 5.

Párisi levél:

„Másodszor nem fogják ellopni a Mona Lisát“ — mondja Henry Verne, a Louvre-muzeum igazgatója

A látogató, aki végigjárja a Louvre számos hatalmas termét, felteszi önmagának a kérdést, miként tudják lopás és tűz ellen megvédeni ezt a muzeumot. Tűz esetén természetesen elsősorban az a fontos, hogy a tűzoltósággal biztos összeköttetést lehessen kapni. Saját telefonvezeték vezet az egyik tűzoltólaktanyába és minden este beszél rajta a szolgálattelévő felügyelő nemcsak azért, hogy bejelentse a főzűrségnek, hogy minden rendben van, de azért is, hogy megbizonyosodjék, vajjon működik-e a készülék. Ezenkívül a Louvre egész belső telefonhálózatát teljesen felújították.

Mihelyt valamelyik helyiségben a hőmérséklet szokatlanul emelkedik, nyomban megszólal a különleges készülék.

Időnként én és a szépművészeti osztály igazgatója bemegyünk valamelyik csarnokba, le vesszük a telefonhallgatót és összeköttetést keresünk a tűzoltóság főzűrségével.

Pontosan három és fél perc múlva a tűzoltóság teljes felszereléssel berobog a muzeum udvarára.

A lopások elleni védekezések mások nappal és mások éjjel. Nappal könnyű a védekezés, Mindenekelőtt deklarációs alapon nyugszik.

A szolgálaink fellüő egyenruhát viselnek. }

Mindenki látja tehát, hogy őrzik a termeket. Ezenkívül hangszórók rendszerét fogjuk megvalósítani, amely értékes szolgálatokat fog nekünk tenni. Ha valami előfordul, a központi ór a hangszóró útján figyelmeztet, hogy lezárták az ajtókat és megmagyarázza, hogy azért, mert lopás történt...

abban a pillanatban senki sem hagyhatja el a termeket...

de azért nincs ok a nyugtalanságra... rövidesen minden megint rendbejön. Így azután a látogatók nem fognak elkövetni meggondolatlan-ságot, ami bizonyára bekövetkeznék, ha előzetes bejelentés és magyarázat nélkül zárt ajtókra találnának.

Lopás esetén ennek az eljárásnak még az az előnye, hogy a közönséget is fel lehet használni a tolvaj elfogásában. A tapasztalat arra tanított bennünket, hogy

műkincseink legjobb őrzői a látogatók,

hogy nyomban rávetik magukat a tolvajra, még mielőtt a muzeum-őrök elősietnek. Bizonyára el fog hangzani az ellenvetés, hogy még sem tudtuk megakadályozni a Mona Lisa elrablását. Ebben az esetben egész különös körülmények állottak fel, amelyekre ma már tekintettel vagyunk. Az, aki a Mona Lisát ellopta, olasz munkás volt, aki-nek az volt a rögeszméje, hogy a képet Olaszországból ellopták és így hazafias dolgot követ el, ha hazája számára visszalopja. Segítsé-

gére volt az a körülmény, hogy a Louvre-ban dolgozott. Ma hasz-
talan kísérelné meg a lopást. Most a Louvre minden munkásának há-
rom nyilvántartási lapja van: az egyik az épületszolgálatnál, a másik
az őrszolgálatnál, a harmadikat, amely fényképpel van ellátva, magá-
nál kell tartania. A portás ugy az épületbe való belépésnél, mint a
távózásnál, ami mindig előírt időben történik, ellenőrzi a fényképes
igazolványokat. Végül

*minden látogatót, aki csomaggal akar távozni, megkérnek,
hogy bontsa azt föl.*

A konzervátornál, akihez állandóan hoznak műtárgyakat, még szigo-
rubban az ellenőrzés. Ennek az osztálynak küszöbét senki különleges
engedély nélkül át nem lépheti.

Az éjszakai védelem bonyolultabb szervezetet követel. A főőr
több segédőrrel áll összeköttetésben és szükség esetén valamennyit
telefonhívással értesítheti. A segédőröket állandóan ellenőrzik. Ez
egyébként a főőr feladata, aki váratlanul inspicálja őket. Ha vala-
mely őr gyanus neszt hall, a kiállítási termeket közönséges világítás-
sal és kézi fényszórókkal a legkisebb zugig meg tudja világítani. Egy
francia társaság kísérleti célokra készülékeket állított föl, amelyek
infravörös sugarakkal működnek. Ha a készülékek be vannak állítva,
bárki lépne a sugár-térbe, működésbe hoz egy csengőt azáltal, hogy
utjában áll a fény-nyalábnak.

*Az infravörös sugarakat emberi szem nem látja és így a be-
lépő észre sem veszi, hogy átlépett a védelmi vonalon.*

Ilyen intézkedések fogadják azt, aki éjszaka behatol a termekbe.
Mi azonban arra is gondoltunk, hogy a Louvre-ba való belépést is
megakadályozzuk. A tapasztalat megtanított rá, hogy a komplikált
védőberendezéseket mellőzzük, mert a bűnözők a modern technika
leg raffináltabb eszközeinek felhasználásával dolgoznak. Tisztaban va-
gyunk azzal, hogy a leghatékonyabb külső védelem a legegyszerűbb:

*az épület homlokzatát erős fényszórókkal megvilágítjuk és az
épületek körül fegyveres őrök cirkálnak.*

Eppen ezért meggyezést kötöttünk Páris város vezetőségével és en-
nek értelmében a város őrszemélyzetet bocsát rendelkezésünkre. Most
a rendőrségi iskola működik a Louvre épületében és így állandóan
egyenruhás emberek láthatók a franciák büszkesége körül.

Bevásárlás előtt tekintse meg **Szántó és Komlós**
ruhanagyáruház szenzációs kirakatait. — Mélyen leszállí-
tott árak. Mérték utáni rendelések gyorsan, pontosan és meg-
bizhatóan eszközöltetnek. Szenzációs nagy raktár iskola-
öltönyökben. **A R A D. Színházépület.**

Az út a meggazdagodáshoz a reklámon át
vezet.

Rockefeller

Newyorki levél:

Élet-halál harcok közepette is hűséges feleségek és szeretők a nők az alvilági gangszterbandákban

Az amerikai alvilág női is három kategóriába sorozhatók: a feleségek, a szeretők és az üzleti nők kategóriájába. Akárcsak a polgári társadalomban.

Az alvilági feleség nem ismeri a polgára világ erkölcs-kódexét. A férje foglalkozásában, akár bootlegger, akár kasszafuró legyen, rákényszerített egzisztenciális harcot lát, amely szerinte csak abban különbözik a törvényes foglalkozásoktól, hogy veszedelmesebb náluknál. A feleség minden titkának tudója, gyakran a férj vállalkozásaiban segítőtárs és kész a férje foglalkozásának minden veszélyét bátran magára venni.

A barátnők az alvilág dekoratív jelenségei. Ékszeriek, prémjeik és toalettjeik arról a hatalmas nyereségről tanuskodnak, amelyet sőtét vállalkozások eredményeztek. Noha érzelmeik nem nagyon tartósak és imádóak, igen gyorsan változtatnak, ezek az elkényesztett teremtések sohasem tudnak kiszabadulni az alvilág vonzó büvköréből. Ha ritkán is vesznek részt barátaik „üzleteiben”, mégis mindenről tudnak, ami az alvilágban történik.

Az alvilág a legbrutálisabb eszközök igénybevételével vigyáz arra, hogy ezek a szeretők ne kerüljenek vissza olyan környezetbe, ahol a fecsegés könnyen végzetévé lehet a gangsztereknek.

A harmadik kategória az üzleti nőké. Ezek rendszerint született bűnözők, akik állandóan dolgoznak és főként zsarolnak és betörnek. Az alvilágban a férfiakkal egyenlő ranguaknak tekintik őket. Éppen ezért a gangszterek egymás közötti harcaiban éppen oly kiméletlenséggel bánnak el velük, mintha himnemű ellenfelek lennének.

A női gangszterekkel szemben nincs helye a kiméletnek, lovasgiasságnak, hódolatnak.

Az alvilág három kategóriába osztott női közül néhányat felsorolunk. Bonnie Barrow — ismertebb Bonnie Parker néven — éveken át Amerika legfélelmetesebb női banditája volt. Amikor még mint pincérlány dolgozott Kansas Cityben, azzal tűnt föl, hogy

szeretett szivarozni és minden vendéget szabályszerűen megbaszt,

aki tolakodóan közeledett hozzá. Ugy látszik, hogy Clyde Barrowval, aki néhány évet már eltöltött a Sing-Singben, kivételül tett. Barrow hamarosan meghódította a férfias leányt, de nem vette előbb feleségül, amíg meg nem győződött róla, hogy benne nagyszerű társat talált, aki támogatni fogja veszélyes vállalkozásaiban.

A tűzpróba nagyszerűen sikerült.

Bonniének az volt a feladata, hogy egy eldugott autóról gépfegyverrel

fedezzen három banditát, akiket Barrow revolverekkel látott el és akik egy fogház-farmról akartak megszökni. Oly pontosan kezelte az autóról a gépfegyvert, hogy egyetlen fegyőr sem merészelt közeledni és a szökevények szerencsésen megmenekültek. A Barrow-házaspár két évi közös munka miatt sok veszélyes és vakmerő tettet vitt véghez. Veszélyes helyzetekben Bonnie Barrow

a saját testével védelmezte az urát és három alkalommal súlyosan meg is sebesült.

A házaspár a bankrablásokra specializálta magát. Legalább husz gyilkosság száradt Barrowék lelkén. De aztán elérte őket az igazságszolgáltatás keze. Amerika egyik legjobb lövészt, Frank Hamer 52 éves cowboy-rendőret vették igénybe Barrowék ellen, akiket leshelyről vett célba.

A feleség tizenhat golyótól találva ott halt meg a férje mellett.

Egy autóban ült a házaspár. Az asszony holtan zuhant a gépfegyverre, amelyet már nem tudott működésbe hozni.

A gangster-szeretők között különleges szerepet tölt be Margaret Collins, akinek ez az alvilági neve: „A halálcsókos leány”. A fivére Al Capone egyik hadnagya volt és így bejáratos lett az alvilág legalsó négy százához. Csinos, elegáns, snájdig. A leggazdagabb gangsterek homoľnak érte. Alig 17 éves és már Bulldog Feldmann bankrabló szeretője. Amikor egyszer a rendőrség törbecsalta Feldmann-t és gépfegyverrel lekaszáta, Margaret a közelben tartózkodott és

a földön fetrengő, súlyos sebesült barátját csókokkal hal-

mozta el.
BCU Cluj / Central University Library Cluj

Feldmann kigyógyult sérüléseiből és Margaret iránti szerelméből is. A leányt nemsokára faképnél hagyta. Ma hártulajdonos Csikágóban és dicsekedhetik vele, hogy ő az egyetlen, aki a szép Margaret csókjait túlélt. Feldmann után a fiatal leány Red Mac Laughlint, a befolyásos bootleggert ajándékozta meg kegyeivel. Néhány hét múlva a lány jelenlétében holtan esik össze egy ellenséges gangster-csoporttal vívott harcban. Karrierje csucspontját akkor érte el Margaret, amikor barátnője lett a hatalmas O'Bannionnak, Al Capone legveszedelmesebb ellenfelének. Három hónap múlva az alvilág királyának emberei halomra lötték a virágos boltjában. Néhány hónapja Newyorkba költözött a szép „özvegy”. A newyorki éjszakai klubokban feltűnést kelt toalettjei pompájával és mesés ékszerivel. Most új áldozatot keres halálos csókjai számára.

Az alvilág üzleti női között a legügyesebb Vivian Gordon volt. A zsarolás volt a specialitása. A newyorki éjszakai élet legfeltűnőbb jelensége volt. Szép volt, elegáns, mulattató. Senkisé tudott a nagyszerű nő bűvköréből szabadulni.

Áldozatai gazdag, nős emberek voltak, akiket behálózott, hogy azután alaposan megzsarolja őket.

Minden amerikai férj fölött, akire rábizonyul a hitvesi hűség megszegése, a hatalmas összegű tartásdíj Damokles-kardja lebeg. A zsarolónőknek tehát könnyű a dolguk Amerikában. A rendszeres váltságdíj, amit Vivian Gordon áldozataitól kapott, gyakran havi 50 ezer dol-

lárta is rugott. Valahogy üzleti tevékenységével egy másik csoport érdekes körét érintette. Borzasztó véget ért a szép Vivian. Egy autóban két férfi zsineggel megfojtotta és a holttestét a kocsiból egy newyorki parkban kidobták. Gyilkosságainak nyomára még ma sem jutottak.

Bármilyen gazdagok is legyenek az amerikai alvilág női, bizonyára senki sem irigyli gazdagságukat, amelyhez rendszerint sok vér tapad.

Londoni levél:

A színház és a hangosfilm legújabb ellensége a szórakoztató kabaré

London legnagyobb színházi vállalkozója, Charles B. Cochran az alábbi érdekes dolgokat mondja az angliai színházi viszonyokról:

— A 19. század első éveiben még a romantikus szindarabok uralkodtak az angol színpadokon. George Alexander volt ama első egyike, akik felismerték az új irányt és csatlakoztak hozzá. Stephan Philips volt a haldokló romantika utolsó költője. Masejld és Drinkwater első sikereiket prózai darabokkal aratták. A Sir Herbert Tree által a His Majestys-színházban rendezett Shakespeare-előadások elsőrendűek voltak. De azóta Shakespeare száműzve volt a West Endről, míg legutóbb John Gielgud diadallal bebizonyította, hogy

Shakespeare Londonban is még mindig kassza-siker. Oskar Wilde darabjai háttérbe szorultak.

Először Somerset Maugham, R. C. Carton, Sidney Grundy szorították le a színpadról, míg végre a háboru után Lonsdale lett a favorit. Első sikereit mint librettista aratta és csak később lett vígjátékiró. Most már úgy tekintik, mint az angol vígjátékirás „klasszikus”-át. Végül jött Noel Coward, aki a háboru óta az angol színpadokon a legnagyobb sikereket aratta.

— Ibsen befolyása révén új szellem vonult az angol színpadra. A háboru azonban ezen a téren is megszakította az állandó fejlődést. Az emberek könnyű, szórakoztató darabokat kívántak. Zenei extravaganciák hallatlan szerieszekben kerültek színre. A háboru kitermelte a revüt, amely igen kedvelt műfaj lett.

— Közvetlenül a háboru után bekövetkezett az úgynevezett hossz. Egyidőre a színház „üzletemberek” kezébe került, akik azt hitték, hogy gyorsan szerezhetnek sok-sok pénzt. Az idők folyamán ezeknek legnagyobb része eltűnt és

ma megint olyan férfiak vezetik a színházakat, akik megtanulták szeretni a hivatásukat.

Nem lehet észre nem venni a műsor-színházakat. Ambár ezek számára a siker igen gyakran elérhetetlen volt, mégis arra törekedtek, hogy újabb erőkkel és kitartással emeljék a színvonalat, ami a színház szá-

mára általánosságban jól jött. A Lyric-színház például a „Garasos opera”-val művészi Mekkát alapított és az előadások száma túlhaladta az „Abraham Lincoln”-ét.

— A ma színháza itt körülöttünk aktív, fiatal és élő. Nem hiszem, hogy ennek a városnak színházi élete eddigelé olyan fokot ért el, mint amilyenén most áll. Igaz, hogy

a színész-óriások kora letűnt.

Nincs már Irving, nincs Salvini, Coquelin, Lucien Guitry. Talán a modern dráma természetében rejlik, hogy nem termelt ki nagy színészt. Az angol színház azonban bővelkedik tehetségekben és

Bécsből megkaptuk Elisabet Bergnert.

— Mindig bebizonyosodott, hogy az igazán jó darabok aratják a legnagyobb sikert. John Gielgud azt a kijelentést tette, hogy Shakespeare a Westenden attrakció és Kotherine Cornell „Romeo és Julia”-val olyan üzletet csinált, mint amilyent csak Ziegfeld szokott csinálni.

Ma sokkal nagyobb intelligenciát követel a színpad a közönségtől, mint huszonöt évvel ezelőtt.

— A színház eddigelé legnagyobb konkurrensa a hangosfilm. A közönség azonban idővel mégis belátta, hogy hangosfilm és színház alapjában véve egészen más. Másrészt

a színházat a hangosfilm konkurrenciája arra ösztönözte, hogy teljesítményeit olyan színvonalra emelje, amely mindenkorra elérhetetlen a hangosfilm számára.

És hogy ez sikerült, azt a megint elért zsufolt házak előtt lefolyó színházi előadások bizonyítják. Amíg a színház a színvonalat és tradíciót jól fenn tudja tartani, addig nincs mitől félnie.

— És a jövő? A színház komoly riválisát a modern nagy-kabaréban látom. Eddig a kabaré számunkra főként olyan lokál volt, amelyet színház után kerestünk fel, hogy valamit együnk, hogy könnyű szórakozásban legyen részünk. Newyork most nagy-kabarékat hoz feltűnéstkeltő mutatványokkal, hatalmas és ragyogó kiállításal, táncparkettel és elsőrendű jazz-zenekarral. És mindezt az egész estére terjedő szórakozást a vendég díjtalanul, ráadásul kapja a vacsorájához. Jósolni merem, hogy nem is a távoli jövőben a londoni színház látni fogja, mint nő a feje fölé új konkurrensa: az olcsó nagy-kabaré.

— **Beszédek hangzottak el az ügyvédi kamarai választások utáni banketten. A szónokok kijelentették, hogy a tagok jól választottak. Milyen is volt az a választás?**

Kohn és Grün bemennek a vendéglőbe és két adag rostélyost rendelnek. A pincér egy tálon kihoz két rostélyost, egy nagyot és egy kicsit. Kohn kiveszi a nagyobbikat és azt mondja Grünnek:

— Tessék, válassz!

— Micsoda szemtelenség ez, — fortyan fel Grün — te kiveszed magadnak a nagyobbikat és azt mondod, hogy válasszak? Mit válasszak?

— Válassz, hogy megeszed-e a kisebbiket, vagy azt is én egyem-e meg?

Nizzai levél:

Káprázatos kettős házasság a világ leggazdagabb emberének családjában.

A francia pincérek sohasem alázatosak. A vendéget bizonyos tartózkodó iparkodással kezelik. A vendég, éppen úgy mint a pincér, csak egy „monsieur”. De azért előfordul, hogy a tulajdonostól kezdve a szálló-igazgatón keresztül egészen a legkisebb boyig mindenki elveszti a fejét és úgy hajlong, hogy a homlokával érinti a padlót. Most is. Mint a futótűz száguld végig az egész lokálon:

— *Jönnek a maharadzsák!*

Csak így egyszerűen: jönnek a maharadzsák. De melyik? Valamennyinek olyan komplikált és ázsiai a neve, hogy nem is lehet megjegyezni. Kárpótlásul úgy szórják a borraivalót, mint a mesék hercege.

Ahová lépnek, hull az aranyeső.

Számukra sohasem tulzsufolt a lokál és mindig akad szabad asztal.

A maharadzsák? Csak egy van. A heiderábadi Nizám. Minden évben nyár elején feltűnik a Rivierán szerény, de annál cifrább udvartartásával. Megengedheti magának, hogy szerény kísérettel utazzék.

Ő ugyanis a világ leggazdagabb embere.

Autója olyan, mintha közepesen gazdag ember tulajdona lenne. Csak a táblája kelt mindenütt izgalmat. Ez áll rajta: Heiderabad. Se szám, se egyéb jel nincs rajta. Maga a Nizám vezeti a számnélküli kocsit. Semmi, de igazán semmi sem árulja el, hogy kicsoda, micsoda. A ruhája európai és minden, csak nem feltűnő. Ha megjelenik a Riviera valamelyik kaszinójában, a maga és kísérete számára néhány üveg limonádét rendel. Ennek oka azonban nem egyedül a tulzottan fejlődési szerénységben rejlik. Heiderabad uralkodója hithű muzulmán, aki nem iszik alkoholt.

A világ leggazdagabb emberének vagyonát 75 milliárd francia frankra becsülik.

Nem részvényekből, kétes vállalkozásokból és igazgatósági tagságokból áll ez a vagyon. A Nizám a 75 milliárdot otthon őrzi.

Pincéiben százával állnak a ládák és zsákok telve a Kelet legszebb drágaköveivel, arannyal, gyöngyökkel és smaragdokkal.

A helyet, ahol a pincék vannak, maga a Nizám sem ismeri. Csak a heiderabadi főpap és három segédje ismeri a pontos helyet. Hivatali elődje a halálos ágyon sugta meg neki a titkot. Kivüle senki halandó.

Minden kísérlet, hogy behatoljanak a pincékbe, vagy hogy csak a helyét megtudják, azonnal halállal büntetnek.

A főpap még a Nizámmal sem tenne kivételt, ezzel a derék úrral, aki minden este a nizzai Negrescoban békésen és derüsen vacsorál. Egy 18. századból származó törvény írja ezt elő. A mostani dinasztia megalapítója hozta ezt a törvényt, amikor elhatározta, hogy az ellenségeitől elrabolt kincseket a főpap segítségével elrejtí.

Mielőtt a Nizám idei nizzai üdülésére indult, férjhez adta két leá-

nyát. Senki se tudja a nevüket, senki se látta őket. Ennek a házasságnak története sokkal regényesebb, mint Madin és csodalámpája meséje. A hercegek, akikhez hozzáadta a leányait, nagybátyjának, a bahaduri Nawabnak a fiai. A két fiatalember Oxfordban tanult és aztán visszatért a Keletre.

A menegzői szertartás oly pompa és pazarlás között ment végbe, amiről nekünk európaiaknak halvány fogalmunk sincs.

Mielőtt az esküvő megkezdődött, a két hercegnőt egy mérlegre állították. A mérleg másik serpenyőjét addig töltötték meg arannyal és drágakövekkel, amíg az egyensúly helyreállt. Az így lemért drágaságokat a szolgák a heiderabadi szegények közé szórták. A két mátkapár ezután a kincses-pincék katakombáiba szálltak alá. A leghihetlenebb rendszabályokat fogatosították, nehogy pontosan tájékozódhassanak és valamikor kedvük kerekedjék a kincsek megdézsmálására. A pincékbe az ut egy templomból vezet, amely sziklába van vájva.

A papok mindenekelőtt bekötötték a mátkapárok szeméit. És most következett az első próbatétel. A főpap egy vasajton kopogtatott. Az ajtó kinyílt.

Fenevadak ordítása remegtette meg a hercegeket és a menyasszonyokat.

Idomítók csendesítették a bestiákat, amelyeknek párját érezhette a két mátkapár. Most a második próbatétel következett. Megint vasajtó tárult szét. Itt mérges kigyók fonódtak sziszegve a belépők lábaira. Kigyóbüvölők csalták vissza a hüllőket és megfékeztek őket. A harmadik próbatétel ez volt. Itt vasajtó mögött térszeresített, amelynek levegője nehéz volt a hasis gőzétől. A kábítószerekhez szokott papok támogatták az ájuldozó hercegeket és hercegnőket.

Ebből az utolsó helyiségből kertbe jutottak. A főpap három segédje itt visszamaradt. A főpap egymaga kísérte a hercegeket a kincseket rejtő barlanghoz. A tradíció azt követeli, hogy a család hercegi örökösei annyit kapjanak a felbecsülhetetlen drágaságokból, amennyit a két kezükkel el tudnak vinni. A mostani hercegek tulontul szerények voltak. Mindegyik herceg csupán egy-egy briliáns-gyűrűt vett magához, az egyik hercegnő gyöngysort, a másik pedig egy gyönyörű smaragdot. Ha majd közeledni fog egykor haláluk órája, a rájuk bízott kincseket vissza kell juttatniok a kincsek pincéjébe. Így követeli a papok sokezeréves ravaszága és bölcsessége.

A heiderabadi Nizám, aki a világ leggazdagabb embere, nem rendelkezhetik mérhetetlen vagyonával.

A törvény és ennek végrehajtója: a mindenkori főpap nem engedi, hogy európai mulatóhelyeken szórja el a pénzét. Ezért oly szerény a leggazdagabb ember.

HIRDESSEN
az „ERDÉLY ÉLET“-ben!

Londoni levél:

Őserdei szállodában együtt a walesi herceggel

Ólmos hőség terpeszkedett a penangi C. O.-szálloda tágas halljára. Néhány száz kilométernyire északra, az egyenlítőtől úgy emlékeztünk vissza az otthoni kánikulára, mint valami hűsítő, elérhetetlen álmokra. Itt ültünk a maláji félsziget egyik néptelen szálló-halljában és hasztalan igyekeztünk ventilátorokkal, jeges whiskyvel és fagyalattal a hőség ellen védekezni. Csak történt volna már valami, hogy végetérjen ez a halálos unalom!

Ebben a pillanatban kiragadtak sötét gondolataimból. Ezüstösen csillogó, hatalmas autó robogott elő. A fékek nyikorogtak, de nem tudták felébreszteni a szálló szolgálókat szeleiket. A két utas leszállt tehát az autóról és felém, az egyetlen jelenlevő felé tartott. A fiatalabb mosolygva bemutatkozott:

— **Brown, Manchester!**

Az idősebb is bemutatkozott. Meghajtottam magam és elmormogtam az ilyenkor szokásos frázisokat. De egész idő alatt nem tudtam levenni a szemem az elegáns férfiról. Hol láttam ezt az arcot? És egyszerre világosság gyult fel bennem.

Ennek az urnak arcképét mindennap hozzák az angol lapok.

A világ legnagyobb birodalmának örököse. Igen: ő az. A walesi herceg személyesen. Csak rá kellett nézni. Igen: ő az. A világ legjobban öltözködő férfiája itt, az őserdősem jelenhet meg masként, csak elegánsan. Kezdtem magam rosszul érezni. A bemutatkozásnál hangoztatott „Mister Brown” csak inkognitó-trükk volt. De állva lehet hagyni az angol trón várományosát ebben az őserdei szállóban, amíg a szállóigazgatónak felébredni kegyeskedik? Itt csak egyetlen kivezető ut volt: csengetni kezdtem. Tíz másodpercig, husz másodpercig, egy teljes percig. Végre a boyok mindenfelől előrohantak.

— **Még egy whiskyt!** — parancsoltam.

Ennek a különös manővernek a célját mégis sikerült elérnem. Észrevették a két ujonnan érkezett vendéget. Kikapkodták az autóból a bőröndöket és működésbe hozták a ventilátorokat.

Nem ismerték fel a walesi herceget.

Ezt meg lehetett állapítani. A herceg tréfás és hálás pillantást vetett felém. Nyilván inyére volt, hogy nem fed-

tem fel inkognitóját. Néhány perc múlva lejött a szállóigazgató, félalobman, meghajolt és megint eltűnt. Ő sem ismerte fel vendégét, aki ezen láthatóan jól mulatott. Pokolian tetszett neki, hogy az óriási birodalomban akadnak emberek, akik nyomabn nem ismernek rá.

Ki tudja, meddig tartott volna a komédia, ha... De mit keres oly hirtelen az a fekete fiu az asztalnál? Közlebb jött, fekete dobozt tartott a kezében. A herceg széke előtt megbotlott, elesett és a fekete doboz véletlenül az asztal alá gurult. Feiugrottam. A kísérő azonban megelőzött, felkapta a dobozt és széles ivben kihajította az ucára. Erre előkapta revolverét és a halálraremült fiura fogta. A dolog nem maradt észrevétlenül. Mindenfelől boyok rohantak elő. Megjelent a szállóigazgató. Néhány vendég is. Egy óvatos vendég elkiáltotta magát:

— **Vigyázat, minden pillanatban felrobbanhat!**

De a herceg, aki az egész idő alatt megőrizte nyugodtságát, mosolyogva megszólalt:

— **Pacifista pokolgép. Nézzék, mi van a dobozban.**

Két cipőkefe és egy doboz cipőkrém. Mindketten kacagtunk. De egyszerre elhallgattunk. Csend lett a hallban. Az egész személyzet: a fogadófőnök, a fekete boyok, a vendégek is vigyazz-állásban. A férfiak a kezükben tartogatták a kalapjukat. A nők meghajoltak. Csak a láthatatlan zenekar hiányzott, hogy rázendítsen az angol király-himnuszra. Ritka pillanat volt!

az őserdő közepén egy szállóban három fajtájú ember állt csendes hódolattal az angol trónörökös előtt.

Később bevallotta a herceg, hogy sokkal jobban örvendett annak a tiz percnak, amely alatt semmibe se veték, mint élete során sok más hónapnak. És ez érthető is, mert felismerése után rászabadult a borzalom. Öreg hölgyek hajlongtak, angol urak tultettek egymáson szolgálatkészség és szeretetreméltóság tekintetében, egy fiatal hölgy autogrammot kért, az öngyilkossági szándékkal foglalkozó szállóigazgató tizszer is bocsánatot kért hebegve. Nekem is kijutott a tiszteletből, de másként, mint sejtik. Miután a herceg a nyilvánosság előtt velem együtt kacagott, bizonyára „személyiség” lehetek. Az öreg, pöfeszkedő urak, akik egész napon át tekintetre sem méltattak, most beszélgetésbe elegyedtek velem és bemutat-

Fodorné és Weinfeldné

speciális kozmetika. Strada Alexandri No. 3.

!! **Összes szépséghibák szakszerű ki-** !!
kezelése. - Tanítványok kiképzése.

ták hölgyeiket. És aztán együtt ültem vele egy asztalnál és beszélgettem vele. Miről beszélget a welsi herceg egy idegennel? Sportról, idegen országokról, katonaságról, politikáról. Sajnos, nem sokáig. A beszélgetés kellős közepén rohanva jött a szolgálatkész szállóigazgató és jelentette:

— **Fenséget a telefonhoz kéri. London beszél, Buckingham-palota.**

— **Oh, az édesapám!** — kiáltotta a herceg és a telefonhoz sietett.

Hogy mit beszélt, azt az angol urak legnagyobb sajnálatára sohasem tudtuk meg. Amikor visszajött, kissé komolyabbnak látszott. Előparancsolta az autót. (Később megtudtuk, hogy még azon az estén repülőgépen Indiába utazott.) Az ezüstös Rolls-Royce-kocsi a szálló előtt állt. Most azonban sokkal ünnepélyesebben történt minden, mint az érkezéskor. Egész Penang csodálkozva és köszöntve állt az autó körül. A hercegnek nem volt annyi ideje, hogy mindenkinek intsen és visszaköszönjön. Amikor a gáz-emeltyűn tartotta a lábát, visszaszólt a szállóigazgatóhoz:

— Az egész világon ajánlani fogom az Ön házat. Mindenütt vannak száműzött fejedelmek, világfáradt boxbajnokok és filmdivák, akik a magány és inkognitó után vágyakoznak. Jöjjenek ide Penangba. Nyugodtak lehetnek: senki sem fog rájuk ismerni, senki sem fog alkalmatlankodni nekik.

Invtett. Aztán teljes gázt adott és a következő pillanatban eltűnt a porfelhőben.

I. S.

— **Édes történet közismerten jószívű bankvezérünkről.**

Az angyali jószívről közismert bankvezér nemrégiben Bucures-tibe utazott és mivel tudta, hogy ezen a vonalon nagyon kapósak a hálókocsihelyek, jóelőre gondoskodott egy külön hálófülkéről.

Az utazás napja elérkezett, bankvezérünk éjjel kényelmesen elhelyezkedett hálófülkéjében, midőn egyszerre csak bekopogtat hozzá egy régi jó ismerőse, az ismert nagykereskedő.

— Kérlek alássan, — mondta könyörögve — okvetlen utaznom kellett és már nem kaptam hálókupét. Viszont három éjjel nem aludtam és teljesen össze vagyok törve. Amint látom, a felső ágyban nem alszik senki. Légy olyan kegyes és engedd meg, hogy ott fent átaludhassam az éjszakát.

Bankvezérünk néhány pillanatig gondolkodott, aztán szeretetreméltó nyájjassággal így szólt:

— Oh, kedves barátom, ezer örömmel teljesítem kérésedet, de a dolog rém váratlanul jött. Engedd meg tehát, hogy reggelig gondolkozzam rajta!...

Stockholmi levél:

„Az én házam, az én váram” — mondja Greta Garbo

A világhírű filmszínésznő, aki jelenleg szabadságon van hazájában, Svédországban, őszintén nyilatkozott arról az életről, amelyet Hollywoodban folytat. Az „isten” Greta Garbó ezeket mondta:

—Ha valaki tíz évig mindennap ugyanazt csinálja, ugyanazzal az emberekkel ugyanazon a helyen érintkezik, mint én és ezer mértföldnyire a hazájától él, mint én, annak — akárcsak nekem — egy a vágya: haza! Ambár sokmillió filmrajongó a barátom, mégis én vagyok Hollywoodban a legmagánosabb és így azt cselekedtem, amit érzésem parancsolt: visszajöttem haza! Vágyaim óráiban mindig arra gondoltam, hogy még egyszer filmet készítek Svédországban, még pedig a rasundai műteremben, ahonnan a filmkarrierem kiindult. Rasundában először a „Gösta Berling” című filmben szerepeltem. Ez volt az első filmem. Két világhírű artista: Lars Hansen és Jenny Hannelius játszottak velem.

— Milyen szép dolog, megint itthon lenni a népemnél, kődobányira a tengertől, amely életem vágya. Az utóbbi években sokszor nélkülöztem Hollywoodban a honi tenger nyári szellőt és téli viharait. Legyen érzésem újdonsághozá mindig sápadt napja, a tavasz fejedelmi szinkompája. Nagyon hiányoztak az anyanyelvem, a barátaim hangja, a családias arcok és családias helyek, a haza jelei és hangjai. Hát bizony úgy van, hogy én vagyok Hollywoodban a legmagánosabb.

— Életem nagyon is tárgya a világ kíváncsiságának, de én gyáva vagyok a nyilvánossággal szemben.

Nem szeretem, ha idegenek belenéznek a magánügyeimbe.

Untat, ha ismeretlenek vagy futólagos ismerősök bámulnak. Legnagyobb örömöm gyerekekkel játszani. De ezt is csak akkor teszem meg, ha nincsenek idegenek jelen. Ilyenkor gyorsan visszahúzódom barlangomba, mert nem okoz örömet, ha kíváncsi szemek merednek rám. Így aztán lassanként fal emelkedett köztem és bámulóim között.

Magánéletem zárt könyv.

Titok is fog maradni. A valóságban nagyon egyszerűen élek Holly-

REUSZ műjéggvár

3 havi üzemjavítási és modernizálási munkálatok befejezése után a legjobb műjeget hozza forgalomba. — Házhozszállítás teherautokon. Pontos kiszolgálás, hatóságilag engedélyezett hűtőtelep. Bul. Reg. Ferdinand 23. Tel. 141.

woodban. A szolgálkemélyzetem egy szakácsból, egy szobalányból, egy soffőrből és egy kertészből áll. És ez is csak az utóbbi években. Amikor 1925-ben kikerkeztem és megkérdeztek tőlem, hol szeretnék lakni, azt jeleltem, szeretnék egy szobát valamely derék családnál. De az egyre fokozódó szükséglet, hogy visszavonuljak, mégis arra készítetett, hogy saját házat alapítsak. Uszás, gyaloglás, napfürdő a legfőbb szórakozásom és ha beáll az esős évszak, szeretek vadiramban rohanni, hogy az eső az arcomba csapjon. Szeretek kis éttermekbe és obskurus, kis színházakba menni, mert tudom, hogy ezeken a helyeken nem ismernek rám. Gyakran változtattam a lakásomat. Ha a szomszédság megtudta, hogy én lakom ott és az emberek érdeklődni kezdtek, hogy a Greta Garbó hogyan él, gyorsan más lakhelyet kerestem. Sohase voltam jelen akár a saját filmem premiérjén, akár más filmsztárén. Éjszaka ritkán maradok ki, de ha már kimaradok, mindig sötét ruhában és lefátyolozva.

— Nem voltam emberkerülő, mielőtt sztár lettem. Szerettem együtt lenni emberekkel és barátaimmal normális életet élni. De

most már alig látogathatom meg a barátaimat anélkül, hogy az embereknek ez az örökös tolakodása körülöttem be ne következne.

Szeretek fesztelenül megjelenni, a kandalló mellett ülni, hivatásom számos dolgáról beszélgetni, külföldi filmekről, a művészet és irodalom modern megnyilvánulásairól társalogni. Mihelyt csengő szólal meg, nyugtalan leszek és ha vendégek jönnek, megszököm. A közönység kíváncsisága megijeszt. A művésznek a szellemi erejére szüksége van. Buta mende-monda, hogy nem érdeklődöm ruhák iránt. A ruháim színe, vonala és szövése sok gondot okoz, amint ezt a rajzolóm, Adrian nagyon jól tudja. Adrian rajzolja minden ruhámat és a személyes használatra szolgáló közszükségleti cikkeket.

— De egy napom menni akartam. Ott akartam hagyni dicsőséget, hirnevet, gazdagságot. Elvággyakoztam aranyos mártíriumomtól. Élni akartam úgy, ahogy jól esik. Haza akartam jönni. És most itthon vagyok.

Saját ház

Sokszor az apróságok jobban bosszantják az embert, mint a nagy dolgok. Azon már senkisésem bosszankodik, hogy rosszak a gazdasági viszonyok, bele kellett törődni, az sem friss baj, hogy nagy házbéreket kell fizetni és nincs miből, de az már igazán bosszantó, hogy a rossz gazdasági viszonyok, a munkanélküliség, a rendkívüli drágaság és a nagy házbér mellé most egyre-másra ajánlanak telkeket és saját ház építésére biztatnak mindenfelé hangzatos nevű vállalatok.

Ha valaki életveszélyes tüdőgyulladásban fekszik, az nagy baj, de ha erre a szegény betegre még folyton rászáll egy bosszantó légy is, — ez igazi bosszuság. Nincs pénzünk egy zsemlyére és saját házat ajánlanak, ez — még igazibb bosszuság!

Levelek az olvasókhöz

(Arad.) Az Erdélyi Élet olvasói bizonyára örömmel fogadták azt az ujitást, amit a szerkesztőség néhány hónapja a lap hasábjain meghonosított:

a külföldi levelek közlését.

Minden lapszámban olvashat az Erdélyi Élet közönsége bucureştii, budapesti, bécsi, párisi, londoni és newyorki levelet. Kapunk olykor Prágából, Berlinből, Nizzából, Madridból és Stockholmból is írásoka.

Valamennyi nagyszerűen megírt, pompásan meglátott riportot tartalmaz, amely az intelligens újságolvasó kulturális igényeihez alkalmazkodik.

Nehéz dolog volt megszervezni ezt a külföldi tudósító-szervezetet. De sikerült. A fáradságot és az anyagi áldozatot megérte,

mert olyant nyújtunk ezáltal az intelligens közönségnek, amit egyetlen napilap és egyetlen folyóirat sem nyújthat.

Érdekesnél-érdekesebb eseményeket irnak meg külföldi levelezőink. Az olvasó szórakozik és tanul is egyuttal. Szórakozva tanulja megismerni a nagyvilágot.

Az Erdélyi Élet külföldi levelei valahogy közelebb hozzák a külföldi metropolisokat, amelyeket a mostani deviza-tilalmas és utlevél-nehézségekkel megáldott világban csak a gazdagság kiválasztottjai látogathatnak meg. A nyomtatott betű plasztikusabb képekben rögzíti meg a nagyvilág tarka eseményeit, mint az éter hullámain keresztül rádió-ismertetés és a film-híradó. Ennek a felismerése készítetett bennünket arra, hogy kiépítsük külföldi szervezetünket és bevezessük a külföldi leveleket.

Nekünk mindig az volt az elvünk, hogy nem teregetjük ki a hálósobák titkait, a családok magánügyeit.

Mi nem úgynevezett szenzációk hajhászásával akartunk olvasóink kedvében járni, hanem mindenkor azt a programot követtük, amelyet célként magunk elé tűztünk: érdekes újságot adni az olvasónak, olyan érdekes újságot, amely nem tapos bele emberek becsületébe, családok boldogságába és egzisztenciájába.

Ehhez a programmunkhoz hűek maradtunk és fogunk maradni mindig. Mi nem napieseményekkel töltjük meg az Erdélyi Élet hasábjait. A napiesemények, akár helybeliek, akár országosak, vagy világraszólóak, a napilapok hasábjain kerülnek az olvasó elé. A mi lapunk többek között olyan eseményekkel szolgál irodalmi nivón álló

riportok keretében, amelyek természetüknél fogva nem valók napilapba. Ilyen riportok a külföldi levelek is.

Jól eső meglepéssel tölt el bennünket, hogy ez az újítás minden előzetes beharangozás nélkül is megnyerte olvasóink tetszését és érdeklődését.

GÖRBE TÜKÖR

az AMEFA—Juventus futballmeccsről

Arad. Délután 5 óra. A tribünön lassan gyülekezett a nép, egyesek hangpróbát tartanak. Bár a pályán ifjusági mérkőzés folyak, azért már csak úgy megszokásból, felváltva szidják az AMEFA ifjusági csapat tagjait, mert Istenem, „alig” 2:0-ra vezetnek. Az AMEFA futballdrukker nyilván a hosszú hónapok sikertelensége miatt, a már megszokott vereségsorozat helyett, sikersorozatra vágyik.

A bécsi Hakoah felett aratott győzelem után bizony az AMEFA-szurkolók nagyrésze be sem tudja gombozni mellényét és, mintahogy a rossz nyelvek mondják: igen nagy lett a mellük.

Hát ott hagytuk el, hogy a pályán az ifju titánok csatározása folyt és, hogy más is folyjon, mint verejtek, megjelenik a pályán a nagy öntözőautó, folyik a víz, spriccel és a hatalmas vizugarak nyomán lassan-lassan eltűnt a porfergeteg. 6 óra után néhány perccel kijut a Juventus, amely úgy látszik azért utazott sokszáz kilométert a fővárosból, hogy 90 percen keresztül közelharcot vívjon a munkáscsapattal. Bizony a közelharcot szóserint kell venni, mert a pályán inkább volt „lovagias” párvíadal, -- amelyet ezuttal nyugodtan lehet állítani — lovagiatlan rugdosásban merült ki, mint futballjáték. Pedig a közönség nagyrésze, amely már közben megtöltötte a nézőteret, nyilván nem azért jött ki a sporttelepre, hogy a játékosok „személyes” ügyei elintézésénél legyen szemtanu. Sőt a közönség futballt akart látni. Hát ez is volt. Ugy értjük, hogy volt futball a pályán, egy szelid, levegővel teli bőrgolyó, amely tehetetlenül repült ide-oda a brutális lábak rugdosása nyomán. Hogy közben a lábak az ellensfél lábát, gyomrárt, fejét rugták, Istenem, ez hozzátartozik a futballhoz.

Igy szép, mondja a futballdrukker. De meg kell kérdezni a szerencsétlen áldozatoktól, akiket percenként ápoltak a kapu mögött, hogy vajjon szép ez? Bizonyára tagadó választ adnának. A játék zajlik, a tribün háborog, a drukker ordít, de a nagyvezérkar, a vezetőség páholyában látszólag nyugodt. Ja, majdnem elfelejtettük: a 22 futballista fekeveszett szenvedélyeit egy ember igyekszik megfékezni és ez az ember a bíró. De azt, hogy bíró, egyszer sem lehetett hallani jelző nélkül.

A tribün kórusban ordította a legdiszesebb jelzőket, amelyből a legenyhébb kifejezés: a hülye bíró volt. „Szegény” játékvezető. Ide-oda futkosott, fejvesztetten ítélkezett. Ha offszeid volt, egész biztos hendszet fűtyült, ha pedig gól, akkor biztos offszeidot látott a derék oradeai bíró. Egy meg nem adott gólnál parázs botrány tört ki. A közön-

ség tehetetlen dühében a ketrecet rázta, pedig de szerették volna a ketrec helyett a bírót cibálni.

Közben az AMEFA gólt ért el, az állóhelyen örömmámor támadt. Két vagy több ember, nem is lehetett megállapítani a nagy tolongásban, összecsókolózott. Rossz izlésük lehetett, dehát a gólért mindent megtesz az ember, minthogy megteszi a center is azt, hogy a gól eléréséért fűbe, földbe és salakba harap, ellenfelébe rug kétlábbal és ha kell, felpojozza a bírót. A tribünön sem fut el nyom nélkül a gólszerzte öröm. Üklök emelkednek a levegőbe, ezuttal a boldogságtól. Ismeretlen emberek magyarázzák szomszédaiknak, szinte önfeledten: látta azt a kiadást, a sporttelepen még lehet látni szép kiadást, igaz, hogy ez labdával történik, azt a remek passzt, azt a szenzációs lövést, ilyen minden tíz évben lehet látni csak.

A 90 perc olyan hamar telt el, hogy szinte észre se vették. Még néhány másodperc van hátra, a bíró már a ketrec ajtaját nézi, amin keresztül öltözőjébe jutna, ha a „minden eshetőségre” készen álló drukkerhad nem közeledne fenyegetően a ketrec ajtaja felé.

Hármas sipjél a mérkőzésnek végét jelzi, a bíró az első, aki elfut a dicstelen szereplés színhelyéről (a futballbíró tulajdonsága: dicsőségesen ritkán szerepel). A karhatalom felvonul, ha lenne könnyfakasztó bomba, akkor bizonyára ezt is felsorakoztatnák a bíró védeimére, de ez nincs és így a játékvezető a győztes csapat vezetősége és drukkerei „védelme” alatt végre nagynehezen öltözőjébe jut, ahol kénytelen vagy 2 órát elbarrikádozva eltölteni, amíg a „vérszomjas” tömeg, amely mindenáron bírót akar verni, — ez a legjobb és legolcsóbb multság — cioszlik.

A meccs végén a drukker ismét átéli a feledhetetlen 90 perc minden gyönyörét. A mérsékeltbbek megeskusznek mindenre, ami szent: soha többet nem megyek futballmeccsre, hisz ez nem sport, ez kész verekedés, tömegőrület. A vérmesebbek így kiáltanak fel: az ördögbe, ilyen sima meccs, hiszen itt még bírót sem lehet verni. Egy lábtörés sem volt. Soha többet nem megyek ki a futballmeccsre. Közben elmúlik egy hét, ismét vasárnap lesz, a cirkusz kezdődik előlről, nincsen benne semmi új, az összes drukker ismét megfogadják, hogy többé sohasem járnak mérkőzésre, de azért hétről-hétre megtelnek a sporttelepek drukkerekkel, vagy ahogy a nyelvujtók mondják: szurkolókkal, akik kivetkőznek hétköznapiaságukból és a futballmérkőzés közepében egészen más emberekké válnak és büszkén vallják magukat sportembereknek, holott életükbe nem rúgtak labdába.

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

G O L D S T E I N L A J O S

divatáruháza Arad, str. Bratiano 2.

Mélyen leszállított árákon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátújdonságokban, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. — A hölgy- és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye. oooooooo

Folytatásos

hangos hiradónk a Neptun-strandról

(Arad.) Legutóbbi lapszámunkban közölt hangos hiradónkat a strandról a sötétség beállta miatt meg kellett szakítani. Névsorunkat most folytatjuk. Sajnos újabb akadálya volt annak, hogy komplett

névjegyzéket állítsunk össze az aradi Neptun-strand látogatóiról és azoknak strandi szórakozásukról. Ennek az oka a szokatlanul szeszélyes időjárás volt, amely főleg idősebb korosztályokat tartotta vissza a szabadfürdőzéstől. Az edzett sportifjak és sportladyk az időjárásra való tekintet nélkül hódoltak a strandolásnak és kacajuktól, játékaiktól és jókedvű hancurozásuktól volt hangos a strandfürdő.

Pihen a komp, kikötötték... Oh, egyáltalán még nincs sötét. Csúpnán borus az ég. Esőre áll és ezért nem mennek át a homokpázsitra, vagy akik oda kíváncsognak, átusszák a Mureșt, nekik ez nem akadály, csupa kitűnő uszó.

Vizipólózók: Szatmári, ifj. Dante Gherman, Tóth I. József, Tóth II. József, Endreffy Iván, Petőfi Sándor, Detesean Nicolae, Aszódi Sándor, Leipnicker Sándor, Jánosi István.

Ők az esőre álló időben is erősen tréningeznek. A futballisták is szép számmal képviseltetik magukat. Ha futballról van szó Endreffy, aki a CAA kitűnő kapusa, nyomban abbahagyja a vízipólót és a homokpázsit mögötti tisztáson a labdarugás nagy szenvedélyének hódol. Partnerei mind ismeretesekek a sporttársadalom körében. Szaniszló II, az AMEFA nagytehetségű játékosa, Reinhardt Gyula ugyancsak az AMEFA standard tagja, Dobra Pipi, a Gloria kiváló klasszisjátékosa, Mercea Jon, a Gloria balszélsője, Bányász Tódor, a CAA csapatából és egy „vendég”, aki csak futballista barátai kedvéért rugja mezitláb a labdát: Printz János jógász.

Elég „szokatlan és ritka” látvány, hogy usznak is strandon. Az uszodában, a strandon lévő közönség nagy érdeklődése és biztatása mellett, műugróversenyt rendeztek, amely mindvégig izgalmas küzdelmeket eredményezett. Az uszoda trambulinjáról egymás után ugrottak a verseny résztvevői, hogy szemképráztaató műugrásaikkal szórakoztassák a strand közönségét, amely hálásnak bizonyult és viharos tapsokkal honorálta a díjtalan szórakozást nyújtó műugrókat. A pártatlan zsűri a következőknek ítélte oda az elismerést jelentő győzelmeiket:

Korányi László csukafejesugrás, Korányi Mária fecskeugrás, Endreffy Iván duplaszaltó és auerbakkugrás, Cégka Baba hátrafejes, Szatmári Jenő vizalatti menés, Tóth II. József Malekugrás, Grosz Vilmos csavarfejes, Petőfi Sándor szaltó, Ko-

rányi Baba delfin, Baloghi auerbakkszaltó és Aszódi Sándor
hekulaugrás.

A győzteseket versenyt nyert ugrásaikkal az általuk bemutatott ugrások specialistáivá avatták fel.

A humor és a jókedv azonban kifogyhatatlan az ifjuság körében. A jókedvtől hangos strandon nem csak a „mesterek” ugranak. *Maszner Margit* is szép fejesugrásokkal arat sikert. *Vajda Kató* tempózik az uszodában. *Raab Ági*, *Éles Kató*, *Kánya Marika*, *Dömötör Juci*, *Bartel Adél*, *Kelle György*, *Luttwák Ödön*, *Vuia Tina*, *Luttwák Adolf*, valamint *Martin Puiu*, *Halic Tulia* és ifj. *Muzsaj József* együtt élvezik a strandolás örömeit. Ez meg is látszik rajtuk, csokoládébarnára vannak sülvé.

Braun Lenke, *Kelle Marika*, *Kepes Erzsí*, *Székely Klári*, *Hönigsberg Mártonné* szenvedélyes uszók. Naponta leusszák a 4 ezer méteres távot, az ugynevezett nagykört.

Stiaszny Matild és *Régner Dániel* napfürdőznek.

A strand homokpázsitján vidám játék folyik. Ennek főszereplői: *Grünwald Erzsí*, *Gartner Elze*, *Faragó Kató*, *Meszlényi Manyi*, *Polonyi Géza*, *Kalmár János dr.*, *Lányi György* társasjátékkal szórakoznak.

A strand aradi oldalán napfürdőzik *Fuchs Albert dr.* ügyvéd feleségével és *Titi* leányával. *Kornis Márton* és *Mártonné* is napoznak. *Weisz Károly* és *Birnfeld Manó* egy padon diskurálnak.

Érdekes gumikarika játékkal szórakoznak *Kánya Kató*, *Sándor Erzsí*, *Grünstein Viktor* és *Fuchs László*. *Lusztig Anci*, *Joanovics Ely*, *Vámos Kató* napoznak. *Putic Jenny* tussol. *Várnay Ius* nyugágyán pihen egy árnyékos fa alatt. *Várnay Miklós dr.* ügyvéd uszik. *Kardcsonyi Józsefné* olvas, mellette *Elzi* kisleánya épít homokvárat. *Schwartz Évikével*, aki édesanyjával, *Schwartz Károlynéval* van a strandon. *Hirsch Jenő* órás és ékszerész tussol. *Oradean Traian* iskolaigazgató az árnyékban pihen. *Apponyi Gyula* nagykereskedő tussol. *Dabiciu Joachim* tanár, az ismert sportember, a szokott uszóturját végzi. *Hacsek Pál dr.* sütteti magát. *Dietz Károly*, a Phönix biztosítótársaság aligazgatója sütteti magát. A közelében *Bing Hugó*, a Britania biztosítóvállalat igazgatója napozik.

Horovitz Emanuel, a Schenker szállítási vállalat aradi fiókjának vezérigazgatójaciávilben uszonnázik. *Sterner Dezső* ugyancsak a Schenker aradi fiókiának aligazgatója az uszodában keres hűsülést a meleg elől. *Müller Baba* napozik. *Waldmann Pál*, *Braun László*, *Liebermann Sándor*, *Gács Andor*. *Berkovits Sándor* futballoznak. *Kováts Zoltán* református segédlelkész az uszodában sprintel. *Izsák Lajos*, az Azurol vegyigyár cégvezetője

Csak a kitartó játékos számíthat eredményre
Ujítsa meg idejében sorsjegyét a

Banca Ilicscu S. A. Cluj-nál

Erdély és Bánát legszerencsésebb sorsjegyarúsítása

Aradi Fiók: **Str. Brafianu 3.**

feleségével és két gyermekével, Pannival és Józsival strandol. *Mincu Puia* a tus alatt mossa le magát a homokot, amely a napozás közben tapadt testére. A szökőkút mellett napozik *Nemes Ida*, *Ruffy Péter* és *Demeter Dezső*, *Leipnicker Tibor* *Bleyer Dezső*vel billiárdozik. *Hollander Gyuszi* drukkol Leipnikernek. *Weichelt Paula* regényt olvas. *Kaupert Erzszi* uszótréninget tart. *Schwartz Béla* műszerész a *Motorica* tulajdonosa megszokott ebédutáni napfürdőjét élvezi. *Luttwák Jenő* civilben korzózik a büffé előtt. *Szömörkényi Magda* a gramofon zenéjére ritmikus mozdulatokat végez. *Faix Jaques* ugyancsak a gramofonzenével szórakozik.

Hiányos híradónkat legközelebb folytatjuk, reméljük kellemebb strandidő lesz és több nevet jegyezhetünk fel.

Bécsi levél:

Kiábrándultak önmagukból a garconne-nők

Néhány évvel ezelőtt egy híres irancia író azt a korzakos megállapítást tette, hogy a hajadon leányok tulajdonképpen garson-hölgyek. Erről aztán könyvet írt, amelynek a „*La Garconne*” címet adta és ezzel új jelszóajándékozta meg a világot. A *La Garconne* Keskeny, fehérre puderezett női alak, szűk szoknyában, amely szabadon hagyja a térdet, a haja fiusan rövid, hosszú szipkából szivja a cigarettát, egyedül meg kávéházba és éjszakai lokálba (azelőtt csak férfi-kisérettel ment a nő kávéházba.) A *Garconne* hálás volt a francia írónak, mert találóan nevezte el a fajtát. A nők boldogan mondták, hogy végre felszabadultak, hogy a férfi és a nő végre egyenlő és

büszkék voltak rá, hogy nem mentek férjhez.

De a szabadság elfajult szabadosságá. A szabadságot, az önállóságot nem tudták megbecsülni. Mindegy volt, hogy mi volt a foglalkozásuk. Nem törődtek sokat a foglalkozásukkal. Csupán az volt számukra a fontos, hogy igazi garsonnők voltak.

Ez akkor volt. Néhány évvel ezelőtt.

A világháború egyszerűen a fejetejére állította az emberek világszemléletét.

És a háború utáni években mindenkinek új világgépet kel-

Pénzfelvételre — pecséttel ellátott hivatalos nyugta ellenében; — csak fényképes igazolvánnyal rendelkező kiadóhivatali megbízottaink vannak feljogosítva.
--

tett alkotnia. Új jelszavak után kapkodtak és görcsösen beléjük kapaszkodtak. Az asszonyok és lányok, akiket a gazdasági válság kitépett a családi körből, hallották az új jelszót, a garszon-nőt és azt hitték, hogy ez igen lényeges része az életüknek. És oly mindegy, hogy garszonok, gépirónők vagy festőnők, egyetemi hallgatónők vagy táncosnők. Egy regényíró ajándékozta nekik a jelszót. És erős cigarettákra gyújtottak és az író utasítása szerint cinikus mosollyal szívták a kékes füstöt a 70 centiméteres hosszú cigarettaszipkából.

Európa és az európaiak kissé megnyugodtak. Vagy talán csak hozzászoktak a mindennap mást hozó világhistoriához, az összeomláshoz és felépítéshez, a véres eseményekhez és igyekezettel tulfutott békekonferenciákhoz. Az akkori asszonyok és lányok a külső szabadság mellé megtalálták a belső szabadságot is. A tegnapi garszon-nők és a mai fiatal lányok a szabadságot, az önmagukrautaltságot magától értetődőnek tartják. Ma nem az a fontos, hogy a nő férjtelen legyen. Ma a kiválasztott hivatás, foglalkozás a fontos. Manapság a munka a lényeges és az, hogy ennek a munkának a tradíció ballantjainak elvetésével meg is tudjanak felelni.

A garszon-nők már nem modern.

A „La Garconne“, a valamikor divatos könyv, ma már az antikváriumnak polcain hever.

Kicsiny kávéház a Währingerstrassen. Közelen az egyetem. Néhány házzal odébb a bonctani intézet és át ellenben a vegytani laboratórium. A kánikula perzselő forrósága ráfekszik az uccára. A kávéházban kellemesebb. Limonádé járja. Hűs limonádé.

A kis asztaloknál fehér munka. Köpenyes nők ülnek,

Olcsó, higiénikus, kristálytisza,

a városi jéggyárban
vizvezetési vízből
előállított műjég. —

Havi előfizetéseket
és rendeléseket a
Városi Üzemek vesz-
nek fel. Tel. 16-25.

aztán gyűrött műselyemruhás bolti lányok és rébány elegánsabb nő. Ezek levetik a kalapjukat és percekgig lehunytt szemekkel ülnek. Nagy a meleg és fáradtak. Dél van. Limonádé. És tojás rántotta. Itt vagy sonkákényeret vagy tojás-rántottát lehet ebédelni. A fehér munkaköpenyesek, husz éves diáklányok és 40 éves lektornők, gyorsan kanalazzák a rántottát. És most egy cigaretta. Ujságokat, főur!

— Az uszodába kellene menni — mondja a medika a társnőjének.

— Oly jó lenne, ha aludni lehetne — mondja a kemikustnő, aki a vizsga előtt áll.

Délben nem szabadna oly egyedül lenni, véli az egyik a sarokban az elegáns nő. De fiatalemberrel sem kell most valahol a zöldben ebédelni és csevegni. Az ember sokkal kimerültebb. A nagy cég vezetőnője, — mert az a szóban forgó hölgy — csak két órai ebédszünetet élvez. Olyan jó lenne most hűvös lakásban epertortát enni, az iskolából hazajött gyereket kikérdezni és a szeretett férjnek hideg fürdőt készíteni. Oly jó lenne a szeretett férfi oldalán...

— Főur, egy hideg feketét!

A kis elárusító lány számol. A szomszédban levő kálaposbolt félórára zárva van. A rántotta és a kenyér egy schilling, egy ilyen hideg fekete-kávé legalább 60 groschen. Egy schilling 60 groschen az ebédért sok. Az anyjának estére gyümölcsöt akart hazavinni és az öccsével moziba menni. Eh mit... Az ember fáradt és oly egyedül van...

— Főur, nekem is egy hideg feketét!

Ezek a mai garszon-nők. Cégvezetőnők és elárusító-lányok, diáklányok és tanárnők. És egyiknek sem jut eszébe, hogy garszon-nő. Csak néha, forró munkanapon, amikor a lélek oly halálosan fáradt és a szemek fájnak, csak akkor vagyákoznak valaki után, aki szereti őket.

Garszonnak lenni? Annak maradni és még büszkélkedni vele? Soha gyermekük ne legyen? Dehát miről álmodozanak? Az álmodozás hozzátartozik a nő életéhez, akinek nincsenek gyermekei.

Perzselő napsugár, déli ebédszünet, egyedüllét, álmodozás... Garszon-élet 1935-ben...

— Főur, még egy feketét!

— Hogy van az, hogy a kartellek mindig találnak maguknak valami jogcimet az áremeléshez?

Kohn, a főkönyvelő azt mondja a főnökének:

— Főnök ur, kérem, szeretnék néhány napi szabadságot.

— Hallatlan, — mordul rá a főnök — már megint szabadságot kér? Egyszer azért szabadságot, mert a feleségét ki kell kísérenie a vonathoz, egyszer azért, mert a fia megkapta a kanyarót, egyszer a lányát elütötte egy autó, egyszer meg az anyósát temetik. Most megint mire kell a szabadság?

— Nősülni szeretnék.

POLITIKA

az Erdélyi Élet görbetükrében

— Számíthat-e vajjon Maniu arra, hogy Vaidában előbb-utóbb felülkerekedik a jobb belátás?

Kohn és Grün veszedelmes konkurrenssek. Egyszer az uccán találkoznak és azt mondja Grün:

— Igaz, hogy az üzleti életben ellenségek vagyunk, de azért azt hiszem, hogy ha egyszer elmennék csónakázni és én beleesnék a vízbe, te azért kihuznál engem.

— Hát persze, hogy kihuználak, — feleli Kohn — csak egy jó félórával később.

— Mit szól Bratianu Dinu ahhoz, hogy a liberális párttal újabban annyi baj van?

Kohn bemegy egy állakereskedésbe és azt mondja:

— Kérem, az a papagáj, amit magánál tegnap vettem, ma megdöglött.

— Ezt nagyon csodálom, kérem — felelte a kereskedő — amíg nálam volt, sohasem csinált ilyesmit.

— A strandon megfejtették a nyitját annak, hogy miért napfürdőzik a vezér?

Ezidén idehaza a strandon nyaral a végtelen rossz ember hírében álló vezér, aki reggeltől-estig napfürdőzik és már olyan fekete, mint egy néger. Ugyancsak itt nyaral bankjának két tisztviselője is, akik közt a következő párbeszéd folyt le a napokban:

— Ne gondold, kérek, hogy a vezér egészségi okokból sütteti magát reggeltől-estig.

— Nem? Hát akkor miért?

— A tónus miatt.

— Igen. Azt akarja, hogy a külseje egy tónusban legyen a beisejével.

— Tudja Ön már, hogy mi a különbség a jelenlegi és az előbbi kormány között?

Kohn és Grün összetalálkoznak a gyógyfürdő sétányán.

— Neked mi bajod van? — kérdi Kohn.

— Köszvényem van, — mondja Grün.

— Köszvény, az is valami? A csuz, barátom, a csuz, az egy rettenetes betegség.

— Aber geh, a csuz. Tudod te, mi az a köszvény? Ha az embernek a térdét két vaslemez közé szoritják és csavarnak egyet rajta, úgy, hogy a csontod is ropog, aztán még egyet csavarnak rajta, hogy azt hiszed, szétszakad az egész lábad, aztán még egyet csavarnak rajta, hogy a nyakad is belefájdul, aztán még egyet csavarnak rajta és azt hiszed, hogy szétreped a fejed, hát ez a köszvény.

— Nu, — mondja rá Kohn — és még egyet csavarnak rajta, ez a csuz.

Csak az számíthat eredményre, aki mind a négy osztályon kitartóan játszik!

Az osztállysorsjátékon a nyerési eshetőségek osztályonként emelkednek!

Nincs alap arra, hogy elkedvtelenedjünk!!

Ujítsa meg sorsjegyét a második osztályra, mert aki ezt nem hiszi, csak másnak csinál hasznot. Eltekintve attól, hogy kiesik a játékosok tömegéből, az addig befizetett összeget a többi játékosok nyerik.

BCU Cluj

**A II. osztály húzása:
1935 Aug. 15-én**

Erdélyi és bánáti főárusítók:

Arad:	Banca Goldschmidt
Cassa de Păstrare
Braşov:	Alex. Enkelhardt
Cluj:	Banca Iliescu S. A.
Economia succ.
Institutul com. de credit
Oradea:	Banca Dacia
Union
Tg.-Mureş:	Ernest Révész
Timişoara:	Banca Centrala
Banca de Scont
Banca Timişoarei

**Ami
a lokomotív-
nak a gőz,**

**az
a kereskedő-
nek a reklám!**

Válassza reklámtanácsadójaul az

»AGGE«

propaganda vállalatot. Díjtalan szaktanácsot adunk, reklámjait megtervezzük, megszövegezzük, költségvetést készítünk és elvállaljuk reklámügyeinek elintézését.

Kizárólagos joggal intézzük a város területén elhelyezett szabadterei reklámok ügykezelését.

Minden köztelekről látható — idegen ingatlanon vagy középületen, közterületen — elhelyezett reklám, bármilyen anyagból vagy nagyságban (közterületbe nyúló fény-, fal- vagy háztető-, zászló- kirakati transzparens-, hirdetőoszlop-, favédőrács-, közpad-, aszfalt- röplap-, táblahordási-, kocsijárató-, repülőgépreklám, stb.), mely másutt van kihelyezve, mint ahol a reklám cikkét gyártják, — az idevonatkozó szabályrendelet értelmében az állami illetékek kivül városi illeték alá esik.

Hirdessen általunk a városi és vidéki autóbuszokon, sporttelepeken, a strandon, uccai hirdető- és villanyoszlopokon, vagy olyan modern szabadterei reklámlehetőségek formájában, amelyek állami vagy városi bérlemény tárgyát képezik.

Teljes felelősséggel vállalunk különleges reklámpropagandát az ország bármely részében.

Elhelyezünk reklámokat pályaudvarokon, póstahivatalokban, fürdőhelyeken, vasutakon, hajókon, szállodákban és kávéházakban. Elvállaljuk az ország egész területén kirakati propaganda rendezését. Megbízásokat vállalunk a bucarestii rádióleadás propaganda programjára.

Reklámszakmába vágó különleges reklámcikkek országos vezérképviselőtélét bírjuk, kívánságra készséggel küldünk ajánlatot.

Gyors, megbízható és olcsó az AGGE propaganda!

Ajánlatunk révén megtakarítunk rengeteg feleslegesen elpazarolt időt, céltalanul kidobott pénzt és hiába-való fejtörést.

Eredményteljes reklámpropagandát csak tapasztalatokban és gyakorlatban gazdag, elhivatott szakemberek fejthetnek ki!

„AGGE“

reklámvállalat erdélyi központja: Arad, Bulevardul Regele Ferdinand 19 sz. — Telefon 525.

Amikor a kereskedő pihen, helyette a reklám dolgozik!

Gépalkatrész lerakat:

Molnár Ödön gépkereskedelmi Rt.,
str. Alexandri 6.

Hurangöntőde:

Hönig Testvérek, str. Barițiu 12.

Jéggýárak és sörraktárak:

Reusz S. és Fia, Bul. Reg. Ferdinánd
Schreyer Viktor, str. Mețianu 15.

Kaptafagyár:

Stiaszny József és Fia rt., str. Dna
Balasa 121.

Kötélgýár:

Schönberger és Grünstein Rt., str. Mo-
cioni 7.

*Kötött és szövöttáru és harisnyaggyá-
rak:*

Stern Testvérek, str. Peneș Curcanul
Kőő János, Bul. Reg. Ferdinánd

Kendőgyár:

Schwartz Vilmos, Piața Avram Iancu

Motor és vagongyár:

„Astra” vagon és mtorgyár rt., Calea
A. Vlaicu.

Olajgyár:

Lengyel S. et Co. rt., Bul. Reg. Fer-
dinánd 46.

Oxigénipar:

Oxigénipar rt., Calea A. Vlaicu 144.

Szeszgyár:

Neuman Testvérek rt. szesz- és élesz-
tőgyár, Calea Aurel Vlaicu

Textilgyár:

Aradi Textilipar rt., str. Poetului 7.

Vas- és rézbutorgyár:

Fleischer Testvérek, str. I. Russu Și-
rianu 15.

Vegyészeti gyár:

„Azuro!”, str. T. Ciointea 19.

Likőrgyár:

„Flora” likőrgyár, Bul. Reg. Ferdi-
nánd 27.

Bor- és szesz nagykereskedő:

Vámos Miklós, str. Gh. Popa

Déligyümölcs nagykereskedő:

Hönigsberg Marcel, str. Alexandri

Gabona nagykereskedő:

Kardos és Gammer, Bul. Reg. Ferdi-
nánd 35.

Tenner és Böhm, Bul. Reg. Ferdinánd
26.

Fatermelők:

Grosz József rt., str. Cloșca 4.
Mairovitz Mór és Fiai rt., str. Cloșca
14.

Patria fatermelő rt. Calea Radnei.

Rövidáru nagykereskedő:

Schwartz S. és Fiai et Co., Bul. Reg.
Maria.

Szőnyeg- és butorszövetnagykereskedő
Domán Sándor, Bul. Reg. Ferdinánd.

Szövet- és posztónagykereskedő:

Schutz J., str. Eminescu 2.

Vajda Béla, Bul. Reg. Maria.

Textilnagykereskedő:

Filbert József, Bul. Reg. Maria
Szenes és Schwartz, Bul. Reg. Maria
Aradi Textilgyári lerakai (Eichner
Akos, új Neuman-palota.
Berger Mór, Bul. Reg. Maria

Elektrotechnikai árulerakat:

Fránkl Miksa mérnök, str. Take Io-
nescu 8.

Üveg- és porcellán nagykereskedő:

Fischer Mór, Bul. Reg. Maria 32.
Szabó Albert, Bul. Reg. Maria 20.

Buzár:

Szinláci versenybazar (Reich Jenő),
Piața Avram Iancu

Butorkereskedő:

Butorközpont (Bene et Co.) Bul. Reg.
Maria 22.

Cipőkereskedő:

Apponyi Testvérek, Bul. Reg. Ferdi-
nánd 1.

Deutsch S. Bul. Reg. Maria
Szigeti Oszkár, Str. Gen. Berthelot

Drogériák:

„City” (Zeiner I.), Bul. Reg. Maria 26.
Vojtek és Weisz, Bul. Reg. Maria

Elektrotechnikai kereskedő:

Gáspár Árpád, str. Horia 2.
Kalmár József, str. Brătianu
Koch Dániel, str. Eminescu 2.

Varga Testvérek, str. Alexandri

Épület- és tűzijakereskedő:

Flamm Róbert, Bul. Reg. Maria 17.
Focus fatelep, Piața Arenci

Férfiruhakereskedő:

Muzsay József, str. Gen. Berthelot 4.
Szántó és Komlós, str. Gen. Berthelot

Fehérnemű kereskedő:

Ruttkay és Bolye, Bul. Reg. Maria 10.

Férfi divatáru kereskedő:

Apponyi Testvérek, Bul. Reg. Ferdinand.

Festékkereskedők:

Steintizer M. Bul. Reg. Maria

Fűszer- és gyarmatáru kereskedők:

Éles László, str. Brătianu

Färber Lajos, Bul. Reg. Ferdinand 20.

Hoffmann Ottó, Piața A. Iancu

Foto-cikkek:

Bloch Janka, Bul. Reg. Maria

Harisnya- és kötöttárukereskedők:

Bársony Andor, Piața A. Iancu 18.

Pogyó Árpád, str. Eminescu 13.

Löwinger Árpád, Bul. Reg. Maria 8.

Lusztig és Berger, Bul. Reg. Maria 24.

Weisz és Benjámín, Bul. Reg. Maria

Könyv- és papírkereskedők:

„Cultura”, str. Gen. Berthelot 6.

Kerpel Izsó, Bul. Reg. Maria 12.

Lefkovits E., Bul. Reg. Maria

Max Molnár et Co., Str. Gen. Berthelot 4.

Oláh Sándor és Tsa, Bul. Reg. Maria

Nemzetközi szállítók:

Egger et Co., str. Moise Nicoara 3.

König és Lázár, str. Bucur 3.

Schenker et Co., Bul. Reg. Maria 9.

Női konfekciók:

„Confectio” rt., str. Gen. Grigorescu

Friedmann József, P. Avram Iancu 16.

Női kalapszalón:

Kramer Rózsi, str. Vasile Goldis 1.

Órák és ékszerész:

Csáky János, Bul. Reg. Ferdinand

Hartmann Kálmán, Bul. Reg. Maria 22

Kun József, Bul. Reg. Maria

Rádió kereskedők:

Hirschmann Károly, str. Gh. Lazar 17.

Vértes Vilmos mérnök, str. Cloșca 1.

Sírkő faragó és kereskedő:

Steiner Fülöp, Bul. Reg. Ferdinand 47

Sorsjegydruktatók:

Aradi Általános Takarékpénztár

Aradmegyei Takarékpénztár

Goldschmidt Sándor bankház

Iliescu-bank fiók str., Brătianu

Cultura könyvkereskedés, Fehér-

Kereszt épület.

Szállítók:

Eliás Lipót, str. Eminescu 6.

Gábor Sándor str. Eminescu 24.

König és Lázár, str. Bucur 3-5.

Textil- és nődivatkereskedők:

Glézinger Győző, str. Mețianu

Goldstein Lajos, str. Brătianu 4.

Klein Sándor, Bul. Reg. Maria

Renaissance, Bul. Reg. Maria

Serilana, Bul. Reg. Maria

Székely Mihály, str. Gen. Berthelot

Szénássy divatáruház, Bul. Reg. Ferdinand

Szentgyörgyi Emil, Bul. Reg. Maria
2-4-6.

Textil-Central (Németh István), Bul
Reg. Maria

Vaskereskedő:

Burza Testvérek, Bul. Reg. Ferdinand
23.

Hydrotechnikai felszerelési vállalat:

„Armatura” S. A., Piața Cetăției Vecchi

Mész-raktár:

Fabrica de Var. Bul. Reg. Ferdinand 8

Cipészek:

Ilica Gb., str. V. Goldis

Várhol László, str. Brătianu 4.

Fényképész:

Nagy Géza, Bul. Reg. Maria 8.

Fodrász mesterek:

Girauschek Róbert, str. Eminescu 27.

Nyomdák:

Lefkovits E., Bul. Reg. Maria

Lovrov, Bul. Reg. Ferdinand 5.

Kelmefestő és vegytliszító:

Hoszpodár Miklós, str. Eminescu 3.

Szűcsök:

Engelhardt Ferenc, str. Eminescu 5.

Neuländer Emil, Bul. Reg. Maria 12

Étterem:

„Dacia”, Bul. Reg. Maria

„Lidó”, str. Eminescu

Fleiszig Alfréd, Bul. Reg. Ferdinand 48.

Szállodák:

„Central”, Bul. Reg. Maria 4.

„Dacia”, Bul. Reg. Maria

„Fehér Kereszt”, str. Eminescu

Fürdő:

Simay fürdő, str. Moise Nicoară.

Mozik:

„Central”

„Corso”

„Select”

„Urania”